

är hvad de aldrig borde hafva; hvad vi nekat dem, skulle hafva tagit Judaismens ogräs ur dem.

Möjligtvis är dock detta blott en mängd glada drömmar. Låt oss se, hur Napoleon ämnade reformera sina Judar.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Vid oroligheterna i Constantinopel från d. 1 till d. 5 Junii skola nära 500 Turkar och äfven många kristna hafva omkommit. Emellertid hade lugnet blifvit fullkomligen återställt. Från Bucharrest skrifer man under d. 22 Junii, att 500 man nya trupper då inryckt; de äro mest Kasaker och Saporoschaner. Turkarne utsprida väl, att inom åtta dagar skola däremot 2000 man lämna landet, men då de redan sedan tvänne månader förkunna utrymningen, och i dess ställe nya trupper ständigt ankommit, så vet man endast det med säkerhet, som man ser för ögonen. D. 20 Junii erhöll Kiaja-Bei en storherrlig Hattischerif, som utnämner honom till Pascha af Ruschtschuk. Till följd af denna nphöjning genomför han gatorna i Bucharrest, klädd i hederskafian, för att kungöra folket sin nya värdighet. Innevånarne hafva denne embetsman att tacka för ordningens bibehållande sedan fyra veckors tid, och äro i en lyckligare belägenhet, än Jassi, där vida mer Turkar skola vara. Tills vidare förvaltar han tillika Paschalikatet och Kiaia-Beis embetet i Wallachiet. — I handeln går det tämligen väl. — Ur en skrivelse från General Norrman, daterad Korinth d. 27 April, som Hr. v. Humboldt och v. Dahlberg erhållit upbruten öfver Trieste, ser man, att Grekisk republikanska regeringen verkligen är ganska activ och hufvudsakligen söker att concentrera de spridda krafterna, för att derigenom väcka ett nytt lif uti den så länge orättmätigt förtryckta nationen; därifrån har äfven planen utgått, att förenade angripa fienden, hvilket enligt de nyaste underrättelserna redan haft så lycklig framgång. Greve Norrman står såsom effectiv general vid grekiska arméen och har valt Grekland till sitt nya fädernesland. Ända till d. 16 Junii befann sig Capudan Pascha ännu vid Chios och observerades af grekiska flottan.

Spanien. Den 1 Julii vid nattens början hade odisciplin och uprorsanda stigit till det högsta i Gardes-casernerna i Madrid. Två bataljoner lämnade staden och lägrade sig på höjderna, för att

icke kunna afväpnas för deras insubordination; den ene af dem hade medtagit de fångar, som den hade att bevaka. Utan för Pozosporten stötte ännu två andra till dem, och genom förväxling af parolen kommo skott att lossas, hvarvid tre man sårades. Kl. 1 bemäktigade de sig krutqvarnen utan för staden. Två bataljoner af Gardet hade blifvit kvar för att bevaka det Kongl. slottet. För att observera dessa, upställes hela nationalmilisen och linietrupparne, och besatte de till slottet förande gatorna. De fyra gardesbataljonerna; marscherade, sedan de försedt sig med ammunition, i två kolonner till gardes-ängen vid Bernardino-porten. General Morillo, som hela dagen; icke utan fara, sökt återställa ordning i Caserterna, begaf sig till dem och förmanade dem, att stilla och lydigt återvända till deras kvarter. De svarade, att Konungen redan vore ur Madrid, och de hade beslutit att följa honom. Generalen sade då, att de måtte välja en soldat af hvarje compagnie till en deputation till Konungen, för att öfvertyga sig om motsatsen. Denna deputation blef ock verkligen förestäld för Konungen, som strängt tadelade gardets upförande och bekräftade generalens förmaning. Då denne med deputationen återkom till ängen, emottog man honom med: "Lefve General Morillo! Lefve den absolute Konungen!" Han erinrade dem om deras ed, och att detta var uproriskt. De sade: "Vi vilja att Ers Excellenco skall commendera oss; Ni är en tapper general, denna lager felas er endast ännu, ni har i dag tillfälle, att blifva namnkunnig och göra Konungen den största tjenst." Generalen sökte förgäfvat öfvertyga dem om deras fel, och frågade, om han skulle lämna dem, ty han commenderade inga rebeller. Några ville med våld kvarhålla honom, men hans förklaring: att de måtte göra med honom, hvad de ville, men ingen mensklig makt förmådde tvinga honom att bryta sin ed, gjorde, att de låto honom gå. Därpå afgaf han berättelse inför Konungen och ministrarne, och äfven till stadsrådet. Kl. 2½ erhöll han rapport, att garderna marscherade till Kungl. lustslottet Moncloa; sedan de hvilat något där, marscherade, de 1600 man starke, igenom jernporten till Prado. Endast 34 eller 36 officerare hade blifvit kvar hos dem, de öfrige hade under natten återvänt. Soldaterna nämnde en af deras första lieutenanter, Märkisen de Torrealta, till befälhafvare. Den 2 skickade regeringen en officer, för att parlementera med rebellerne, men utan framgång. Äfven d. 3:dje blef hela dagen fruktlöst underhandlad. — Den ständiga Cortes-deputationen höll d. 4 en session.

— Statsrådet har inviteradt Konungen till stads-
huset, hvilken bjudaing Konungen förelagt Con-
seljen, som rådde Konungen, att antaga stadsrådets
bjudning, att skilja sig från sitt odisciplinerade
garde. Men till Rådens förvåning svarade Konun-
gen: "Mitt garde är icke odisciplineradt: Låt mig
ställa mig i spetsen för det, och I skolen få se,
att det lyder mig." Enneltid öfvertalade de Ko-
nungen att d. 5 öfvervara en ny conselj. Rege-
mentet D. Carlos erbjöd till tjenst i slottet; däre-
mot hade de qvarblifna garderna ingen ting, och
förenade sig därmed; de sade, att de hade ingen
ting emot linietrupparne, endast emot milisen. Man
påstår såsom säkert, att regeringen förkastat de
uproriskas förslag och att 400 man af dem hafva
marscherat till Fuencarrat, för att utskrifva 4000
rationer. Garnisonen håller ännu alla poster med
största vaksamhet besatta; prinsporten är tillslutad.
Nästan hela regementet Almanza har sin position
vid Jernporten, där det d. 5 om morgonen schar-
mytslade med garderna i Prado, hvarpå det anhöll
om förstärkning af några compagnier. — Den per-
manenta deputationen skall hafva förklaradt Konun-
gen, att, om icke hastiga och kraftiga åtgärder
tagas, för att göra slut på den krisis, hvartill gar-
dernas förförelse ledt, deputationen skulle gripa
till de medel, som statsförfattningen erbjuder. Ko-
nungen har upfodrat General-Capitainen, att låta
artilleri upföras för slottet, men detta hade denne
icke funnit nödigt. — Den 6:te var ännu allt osä-
kert, och man fruktade, att två gardesbataljoner
skulle beväpnade upbryta till dem som äro i Prado.
Om de medtaga Konungen, skulle man icke kunna
beräkna följderna. Ett fast beslut af Konungen kunde
göra allt godt igen, om han ställde sig i spetsen för
folket och icke för garderna. Om man får tro de
rykten, som kringlöpa i den uprörda staden, så
fordra de insurgerade gardesbataljonerna i Prado
uphäfvandet af det nyligen utaf Cortes beslutade
organisations-decretet rörande Kongl. gardet; det
är detta decret, som bragt oviljan till det högsta.
Ordres skola vara afsända, att två infanteri- och
ett kavalleri-regimente, som höra till Madrids divi-
sion, skola med forcerad marsch ditkomma, äfven
som kanoniererne från Segovia. På detta sätt skola
väl trupparne blifva tillräcklige för att kufva de
motspänstige. Den af 150 à 200 man, och mest
af officerare på half och andra frivillige bestående,
som formerat sig vid Vincentporten till artilleri-
parken beskydd, commenderas af den namnkun-
nige f. d. deputerade D. Juan Palarea, för känd
under namnet El Medico. Generalerne Ballaste-
ros och Alava hafva ingått som simpla soldater. —

De Kungl. karabiniererne hafva d. 25 Junii gjort
upror i Castro del Rio i provinsen Cordova, eme-
dan Cortes beslutat deras indragning. Enligt pri-
vata bref skall provinsial-milisen från Cordova,
som blifvit upbudad emot de uproriske, hafva
förenat sig med dem och slagits med nationalgardet,
som fått tre döda. Äfven så skall milisen från
Bujalance hafva gjort, o. s. v. Sju hundra factionister
hafva besatt staden Siguenza, där de be-
mäktigat sig milisens gevär och uniformer. General
T. Odonouj är utnämnd till General-Capitaine i
Andalusien och har redan afrest till Sevilla. Sta-
den Lucena i provinsen Cordova, hvilken, såsom
man vet, aldrig varit känd för synnerligen con-
stitutionelt sinnad, skall hafva upfört sig illa vid
K. karabinierernes upror, kullkastat constitutions-
stenen, och den därifrån till Aguilar afmarsche-
rade bataljon skall jemte andra trupper förenat sig
med karabiniererne.

Spanska Amerika. Underrättelser från Bo-
gota till d. 19 April innehålla, att Bolivar vid
Pasta emellan Quito och Popayan kommit General
Murgeons förposter i ryggen och tvungit hans huf-
vudcorps till strid. General Murgeon hade om-
kommit och de Kunglige hade lidit ett fallkomligt
nederlag. Från Maracaibo skrifver man under d.
5 Maji, att Morales' hela corps capitulerat; 500
af hans soldater skola inskeppas till Cuba. För att
öfverrumpla Maracaibo hade Morales afskickat två
afdelningar af sin corps öfver Puertos-sjön under
General Ballasteros, hvilka blifvit aldeles förstör-
de. Så snart Morales erhöi underrättelse om detta
nederlag, anträdde han sin återmarsch, men blef
tio timmars väg från Padregal angripen af fyra af-
delningar republikanska trupper, och tvungen till
capitulation. Man berättar såsom säkert; att Bo-
livar och S. Martin skola hafva en sammankomst
i Guajaquil, och talar därom såsom om en vän-
skaplig åtgärd, som åsyftar de allmännas väl. Sä-
kert tyckes det vara, att Bolivars armée efter
Quitos intagande erhållit ordres att marschera på
Guajaquil. General S. Martin var i begrepp, att
marschera emot la Serna och Royalisterne i Öfre
Peru, då han erfor Quitos intagande och ändrade
sin väg. Denne Perus Protector går mer och mer
en monarkisk gång. Han har till d. 1 Maji sam-
mankallat en art constitueraende församling till Lima,
och förbehåller sig därvid rättigheten, att sjelf ut-
nämna suppleanter för de provinser, som icke
kunna välja sina deputerade.

COURIEREN

Thorsdagen den 1 Augusti.

Recension.

(Forts. fr. N:o 20.)

Napoleons idéer att reformera Judarna väcktes först genom klagomål, som inkommo från Rhendepartementen, öfver deras oförskämda ocker där. Man bevisade, att all rikedom och alla ressourcer skulle snart vara i deras händer, om hjälpen ej kom snart. D. 30 Maji 1806 utgafs et decret hvarigenom all betalningskyldighet af skulder till Judar suspenderades på obestämd tid i hela Franska Kejsaredömet. Därpå företogs reformen, med att om sommaren 1806 till Paris sammankalla de förnämsta Judar i Frankrike och Konungariket Italien. Dem förelades följande frågor:

1. Är det, enligt Judarnas lag, tillåtit att taga flera hustrur?
2. Är, enligt Judiska lagen, äktenskapskiämnad tillåten? Är den giltig utan rättens dom och giltig i kraft af lagar, stridande mot dem, som Franska lagboken fastställer?
3. Har en Judisk flicka tillåtelse att gifta sig med en Christen och en Christen flicka med en Jude? Eller bjuder den Judiska lagen, att de endast måste gifta sig inom sig själva?
4. Anse Judarne Fransmännen som sina bröder? eller äro Fransmännen fremlingar i deras ögon?
5. I hvad förhållande, så väl i det ena som andra afseendet, stå Judarne till de Franmän, som icke bekänna sig till den Judiska tron?
6. Hålla de i Frankrike födda och enligt lagen som Franska medborgare ansedda Judar Frankrike för sitt fädernesland? Åligger dem förbindelsen att förevara det? Äro de förbundne att lyda Franska lagar och rätta sig efter den borgerliga lagbokens föreskrifter?
7. Hvem utnämner Rabbinerna?
8. Hvilken är den police- och lagskipning, som Rabbinerne utöfva och handhafva bland Judarna?
9. Är valets form och art, jemte den police- och rättsmyndighet, som Rabbinerne utöfva, förordnad och fastställd af en bestämd lag, eller handlar man häri blott efter sedvana?

10. Gifvas handlingar och lefnadssätt, som den Judiska lagen förbjuder Judarna?

11. Förbjuder Judiska lagen ocker mot trosförvandter?

12. Förbjuder eller tillåter den ocker mot fremmande?"

"På besvarandet af dessa frågor berodde Judarnas tillkommande öde. Man finner således lätt, att de Judiska Notablerne samlade all sin försigtighet, för att ej sätta Judarna i Frankrike och Italien i förlägenhet. Huru de själva än må hafva varit sinnade, kunde man af deras syar åtminstone i allmänhet ej sinna annat, än att Juden genom sin religion och sin lag på intet sätt var hindrad att fullgöra en medborgares pligter i hela deras vidd. Tillfreds med detta resultat, sammankallade den Franska regeringen, kort efter Notablernas skilsmessa, ett stort Sanhedrin till Paris, dels för att sanctionera Notablernas beslut, dels för att på grundvalen af dessa beslut uppgöra en ny författning för Judarna, som skulle hafva den kraften att uphäfva skilnaden mellan Judar och Icke-Judar. Det stora Sanhedrin samlades på samma tid, som kriget mellan Frankrike och Preussen utbrast, och dess sessioner räckte till vintern 1806, då Napoleon från Weichselns stränder förklarade dem för fulländade."

"Sedan denna tid består *) det egentliga i Judarnas författning i Frankrike deri, att de, medelst en från regeringen utgående och genom ett Central-Consistorium till departementernas Consistorial Synagor fortplantad väckelse, beständigt inbjudas till identifikation med deras icke judiska medborgare."

"I hvarje departement, der 2000 bekännare af den Mosaiska lagen finnas, är en Synagoga och ett Judiskt Consistorium; och, om i ett departement ej finnas 2000 Judar, så omfattar Consistorii Dioces så många departement i grannskapet, som fordras för att åstadkomma detta antal. Synagogans säte är i den stad, som har den talrikaste Judiska befolkning. Ingen Synagoga kan uprättas, om Consistorial-Synagogan ej derom gjort förslag

*) Man ser, att den skrift, hvarur dessa uppgifter äro tagne, var författad före Napoleons fall.

hos den kompetenta autoriteten. Hvarje Synagoga styres af 2 Notabler och en Rabbin, som utnämns af den kompetenta autoriteten. I hvarje Consistorial-Synagoga är en Öfver-Rabbin, en Rabbin, der det är möjligt, och af ännu 3 Judar, af hvilka 2:ne väljas i den stad, där Consistorium har sitt säte. I Consistorium presiderar äldsta ledamoten och kallas Consistorii äldste. Af den kompetenta autoriteten väljas i hvarje Consistorial Dioeces 25 Notabler bland de mest beskattade och ansedda Judar, och dessa välja ledamöterna i Consistorium, men hvilket val måste stadfästas af den kompetenta autoriteten. Blott under följande villkor kan en ledamot väljas, nämligen:

1. Han måste vara 30 år gammal.
2. Ej hafva spelat banqueroute, eller, om så är, på ett hederligt sätt åter ingått i sitt förra stånd.
3. Han måste ej vara känd för en ockrare. (???)
"Hvarje Jude, som vill sätta sig ner i Frankrike eller Konungariket Italien, måste 3 månader förut göra anmälan derom till det Consistorium, som ligger närmast den ort, der han vill sätta sig ner. Consistorii förrättningar äro:

1. Att vaka deröfver, det Rabbinerne hvarken offentligen eller enskildt kunna åt lagarna gifva en förklaring, som ej öfverensstämmer med de församlingens svar, hvilka det stora Sanhedrin förvandlat till doctrinala rättsbeslut.
2. Att hålla ordning i det inre af synagogan, att vaka öfver de serskilda synagogornas förvaltning, att förordna om uppbörden och användandet af de summor, som äro bestämde att bestrida omkostnaderna vid den Judiska gudstjensten, och att vara derpå upmärksamt, att ingen bönsöfning af religiösa grunder eller föreläsningar hålles.
3. Att på allt möjligt sätt upmuntra Judarna i sin Dioeces att företaga nyttiga handlingar och hos behörig autoritet anmäla dem, som sakna löfliga medel att föda sig.
4. Att hvarje år hos autoriteten uppgifva antalet af Judiska conseriberade."

"I Paris är ett Central-Consistorium, som består af 3 Rabbiner och 2 andra Judar. Rabbinerne i detta utses bland Öfver-Rabbinerna. De öfriga ledamöterna i detta Consistorium väljas öfver samma lagar, som de olärda ledamöterna i Consistorial-synagogorna."

"Hvart år afgår en ledamot i Central-Consistorium, men som åter kan inväljas; likväl kan den nyvalde ej installeras, förrän valet är stadfäst af den kompetenta autoriteten."

"Rabbinernas förrättningar bestå deri:

1. Att de undervisa i religionen.
2. Att de förklara denna i enlighet med de beslut, det stora Sanhedrin fattat.
3. Att de, beständigt påminna sina trosförvandter om lydnad för lagarna, i synnerhet för dem, som hafva afseende på fäderneslandets försvar, och på det kraftigaste förmana dem dertill hvart år, när conscriptions-epoken nalkas, från autoritetens första kallelse till lagens slutliga fullbordan.
4. Att de föreställa Judarna krigstjensten som en helig pligt och uplysa dem derom, att, så länge de äro i tjenst, befriar dem lagen från de seder och bruk, som dermed ej kunna förenas.
5. Att de predika i synagogorna och upläsa de böner, som der allmänneligen skola bedjas för Kejsaren och den Kejsarliga familjen.
6. Att de sanctionera äktenskapsförbindelser och förklara äktenskapsskillnader, likväl utan att de i något fall kunna skrida till dessa förrättningar, innan parterne företett civil-acten, äktenskaps-förbindelsen eller skilsmessan i behörig form."

Sådant var i korthet detta beslut. Man finner, att mycket däri tillkommit, icke för att undanröjda de hinder, som i allmänhet ligga i vägen för Judarnes amalgamering med andra, utan för att bereda dem till Napoleons enskilda ändamål. Men hufvudbesvaren voro dock afhjälpta, i fall den nya författningen verkställdes.

(Slut af a. 5.)

UTELÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Eröfringen af Napoli di Romania utaf Grekerne är en högst vigtig händelse, emedan det är en of de starkaste fästningar, icke allenast i Morca, utan öfver hufvud i hela europeiska Turkiet. Grekerne funno där 225 kanoner och en mängd vapen af alla slag. I kapitulationen stipulerades, att turkarne med deras familjer skulle på neutrala fartyg öfverföras till mindre Asien, att de måste afse sina egendom. — Under det turkarne öfver allt nedgöra det värnlösa folket, försäkra Grekerne allt mer och mer sin sjelfständighet genom militäriska företag. Koron och Modon underhandla om kapitalation, och snart skall hela halften blifva fri. Folkmängden i Peloponesos har småningom genom flyktningar från öarne och min-

dre Asien stigit ända till 1200,000 människor; men detta sköna land skulle med riktig odling ännu kunna nära millioner. — I April, någon tid efter händelsen vid Bolos, blef Odysseus, som begätt ett subordinationsfel emot Demetrius Ypsilanti, afsatt från sin anförareplats i Thessalien af Senaten i Korinth. Man fruktade, att den unge Epiroten med sin häftiga karakter, icke skulle hålla sig stilla; men han underkastade sig domen, och bevisade därigenom, att, om han ock felat, han vore värdig förlåtelse, som äfven inom kort tid följde, då han åter erhöll sin Befälhafvareplats med en Polemarchs (Generals) grad. — Patradschik (Neapatra) i Thessalien har blifvit intaget. I Mesolongi väntade man d. 5 Juni tre turkiska Bejer, som blifvit till fånga tagne jemte 300 Spahis. Hassan-Pascha, till hvars armée-corps de hörde, har i den träffning, som stod vid Helladas källor, förlorat 5000 man och i största oordning dragit sig tillbaka till Jenischer (Larissa) hufvudstaden i provinsen. — Från Peloponesos väntades 6000 man under befäl af Mauro-michalis. Turkarne, som skröto, att åter intaga Grekland inom två månader, hafva mycket misräknat sig. — En präktig kyrka upbygges i Mesolongi, och Ärkkebiskopen i Agrapha har redan invigt flera präster, för att upfylla deras ställen, som blifvit mördade af Turkarne. — En viss Kapiten Dittmar, som rest med General Norrman till Morea, har i sällskap med en grekisk deputation ankommit till Venedig, men befinner sig där ännu i quarantaine. Enligt hans utsaga hålla sig 4500 Greker redan sex veckor i deras berg emot 20,000 Turkar. General Norrman och Kolokothron skola vara bestämde, att med sina corps befria dem. — Af högsta auctoriteten på Hydra har en bulletin blifvit kungjord, enligt hvilken flottorna från Hydra, Spetza och Psara två gånger tillbudit Capudan-Pascha en sjöträffning vid Tschesme, som denne likväl icke funnit för godt att antaga. Capudan-Pascha skall hafva erhållit förstärkning från Constantinopel. Den egyptiska flottan har ännu icke lämnat Alexandrias hamn och observeras af en grekisk division. — Bref från Semlin af d. 2 Juli berättar det rykte, att Larissa skall hafva blifvit tagen med storm. Enligt privata bref från Bitolia antager kriget i Epiros, Thessalien och Morea allt mer och mer en grymmare karakter; den, som faller i sin fiendes händer, dödas. Händelserna på Chios hafva ibland Grekerne väckt en verklig förtviflan, och genom densamma en utmärkt hjälteanda. General Norrman skall den 13 Juni hafva ankommit för Arta, och verkställt sin förening med Salioterna. — Från Constantinopel erfar man un-

der d. 23 Juni, att en courier ankommit från Wien, som medbragt underrättelse om Hr. Tatischevskows ankomst och tillika anmodat Porten, att skicka en commissarie till Kanienec Podolski, för att öppna directa förbindelser med ryska hofvet. Oagadt alla försäkringar, som i Constantinopel meddelats till utländningars förmån, hafva likväl, i första hälften af Juni månad, flera fransyske handlande, som redan bragt sina affärer i ordning, begifvit sig från Constantinopel, emedan alla tecken till en ny katastrofe för denna stad och i synnerhet Peras kvarter, är när för handen. — I Moldau och Wallachiet skola Turkarne anlägga vinter-magaziner.

Spanien. Den 7 Juli kl. 3 om morgonen ryckte gardes-bataljonerna från Prado in i hufvudstaden, och uppsprängde med våld Conde-duqueporten. Deras plan var, att med en division angripa artilleriparken, med en annan afväpna den på constitutionsplatsen upställda national-milisen, och med den tredje att taga besittning af solporten och de nära där intill belägna gatorna. Endast det senare lyckades, men kunde ensamt icke rädda dem ifrån det fullkomliga nederlag, som väntade dem. Den emot artilleriparken bestämde bataljon skingrade sig, utan att man vet orsaken, så snart den hörde förata elden i Lunagatan. Officerarne kunde med alle upmuntringar icke hålla soldaterna, hvilka på den vägen, hvarpå de voro könned, spridde sig i oordning emot skogen vid Moncloa. Många försökte hela dagen, att komma till deras kamrater i Kungl. slottet, hvarvid likväl flere omkommo och officer Mon blef fasttagen, oagadt han tillbudit 12 guldstycken och sitt ur åt den fattige borgaren (Paysano), som anhöll honom. Den divisionen, som angrep milisen, visade mera fasthet, men träffade på fiender, som voro värdige att strida med Europas första trupper; rebellerne betalade dyrt sin djerfhet och föllo genom borgarnes händer för kanonerna; de hade intet annat val, än att fly till slottet, under det de betäckte vägen dit med sina lik. Den divisionen, som bemäktigat sig solporten, hade förskansat sig i posthuset, men blefvo snart varse den ofanteliga skilnaden i deras antal; de uproriske kastade de vapnen bort och flydde i största oordning genom flera gator, för att undfly döden, som hotade dem ur en kanon, understödd af Grenadierer och skarp-skyttar under General Ballasteros. Emellertid bemäktigade sig de rättsinmade garderna, som befunno sig i artilleriparken, de Kungl. stallen, och befästade sig där, så att de patriotiske soldaterna

hade besatt alla ingångarne till slottet. Nu kom en deputation från Gardesbataljonerna till Cortespalatset, där den permanenta deputationen och medlemmar af stads-auctoriteterna befunno sig och förklarade att garderna ville nedlägga vapen, om man tillät dem, att göra det otom slottets område. Svaret var, att de två i slottet kvarblefne bataljonerne inom fyra timmar skulle draga sig, den ene till Leganes, den andra till Vicalvaro; men de, hvilka flydt till dem ifrån Prado, skulle formera tält och begifva sig till de dem anvista kvarter. Men nu lämnade ganska många frivilligt försörarne och drogo till sina kvarter under rop af: Lefve författningen! Andre, som hade elakt samvete, kastade vapnen bort, och flydde. Några kavalleritruppar, national-milisen och något artilleri förföljde flyktingarne på vägen till Estremadura och fångar och sårade införas ständigt. Det fullkomligaste lugn rådde snart i staden. Tidningen Universal uppgifver milisens förlust i dode och sårade till högst 6; Imparcial skattar de uproriskas förlust till minst 100, af hvilka 25 å 30 dode. Säsom tidningen Espectador berättar, såg sig den permanenta deputationen, som saknade all communication med de Kongl. ministrarne, hvilka sedan förra dagen uppehölls i slottet, i högsta förlägenhet nödsakad, att formera en junta hvar till den kallade två statsråd, två ledamöter af provincial-deputationen, tre af stadsrådet och två Generaler af garnisonen. Till deana Junta bragte Markisen de Casassarria och befälhafvaren för de i slottet besittliga garderna ett Konungens svar, som innehöll hans önskan att göra ett slut på blodsutgjutelsen, men att det icke skulle kunna bestå med hans Kongl. värdighet, att garderna, såsom man tycktes fordra skulle afväpnas. Häröfver upstod en allvarsam och häftig discussion, uti hvilken alla närvarande stämde emot det Kongl. budskapet, med undantag af Markisen de Casassarria och De Carlos Herou, hvilka voro för detsamma. Man beslöt, att underrätta Konungen, att det såsom preliminär till hvarje öfverenskommelse voro nödvändigt; för att bevisa det Konungen vore i en så fullkomlig frihet, som statsangelägenheternas förvaltning fordrade, att han anförtrorde beskyddandet af sin Kongl. person åt undersåtare, som voro sin gifna ed trogne, men ingalunda åt ett garde, som besläckat sina lagrar genom den otroligaste mened och det svarstaste förräderi. De fyra bataljonerna, som gjort det hienteliga anfallet och i så hög grad hotat hufvudstadens lugn och landets frihet, ägde att genast nedlägga vapen, för att icke blifva offer för ett uppretadt folks rättvisa vrede; de två i slottet kvar-

blefne bataljonerne, som icke voro skyldiga till så svåra förbrytelser och endast tycktes vara ansvariga för en af deras förtjentaste officerare skulle det tillåtas, att lemna hufvudstaden med vapen men åtskiäda, sedan de utlämnat dem, som voro skyldige till mordet. — Konungen samtyckte och gaf General Capitainen nödiga ordres för utförandet; detta stillade de uprörda sinnena. Men emellertid togo de bataljoner som skulle nedlägga vapen, flykten, dels genom Campo del Mero, dels genom Segoviska porten. Strax sändes två artilleripieser, en milis-bataljon, två kavalleri-eskadroner och en officers-bataljon under D. Ev. S. Miguel efter dem. Klockan 10 om aftonen var redan mer än en tredjedel af de bortflyktade åter införd. — Tidningen Espectador vill låta forstå, att Hertigen del Infantado velat upreta p aysanos i Vistillas, men därpå blifvit förföljd af General Ballasteros och tagit sin tillflykt i slottet; men förmodeligen är detta endast en af de redan ofta förr emot samma hertig utspridda smädelser. — Universal vill veta, att Krigsministern gifvit sin demission, i anledning af en Konungens befallning till General Espinosa, att han icke skulle komma till Madrid, hvilken befallning han vägrat att utfärda, men icke kunnat öfvertala Konungen; hvarpå han skrivit till Konungen: "När en minister förlorar monarkens förtroende, i hvad fall han må befinna sig, så blir honom intet annat öfrigt, än att nedlägga sitt embete". Den 8:de var allt slutadt; de få ännu felande garderna hafva återkommit och gifvit sig på nåd och onåd. Kl. 10 på förmiddagen läste hjälp-biskopen mäs-san från balkongen på Plaza major för national-milisen och garnisonen. Ett Te Deum afsjöngs; folkmängden var otalig. Ett regemente af garnisonen bevakar nu slottet. Konungen visade sig på slottsbalkongen och hälsade national-trupparna. De två gardes-bataljonerna, som skulle aflåga med sina vapen, kommo fredligt tillbaka, emottogos med constitutions-utropet, och erbjödo sig, att nedlägga vapen; hittills har man lämnat dem desamma. — Anförarne felades icke penningar, däremot felades national-trupparne och milisen det nödvändigaste. Herr Ardouin försköt i denna förlägenhet skattkammaren genast 8 millioner Realer. Så länge striden varade, tillät Konungen icke sina ministrar, att begifva sig ur conseiljen och afsända befallningar. General Morillo efterskickade, men vägrade vördnadsfullt att komma till slottet, emedan hans närvaro vore eldeles nödvändig emot rebellerne.

COURIEREN

Måndagen den 5 Augusti.

Recension.

(Slut fr. N:o 21.)

Det bufyudsakliga medel, hvarigenom Napoleon ämnade reformera Judarna, var att vänja dem vid åkerbruk. Man vet, att Judarne anse denna handtering, likasom allt annat arbete, för ett straff *). Talmud förklarar åkerbruket för ett föraktligt arbete. I Ryssland har man fåfängt försökt att göra Judarne till åkerbrukare; när man tillbjöd dem boskap, åkerredskap och spannmål, begärde de värdet deraf i penningar, för att få handla, i stället att arbeta. Boskapsskötsel är ansedd alldeles föraktlig och sättes i jernförelse med röfvarers lefnad.

Då Napoleon således påbjöd, att ingen Jude fick i Frankrike nedsetta sig, om han ej förvärfvat landtegendom och sysselsatte sig med åkerbruk utan att befatta sig med handeln; då de förut besiftnliga Judarnas rättigheter att handla och utlåna sattes inom ganska tränga gränser och under en sträng uppsigt och ansvarighet; kan man trygget påstå, att, om planen fullkomligt lyckats, måste Judarne hafva blifvit omskapade till nya människor. Krigstjänsten skulle hafva fullbordat verket; därför påbjöds äfven, att en conscriberad Jude icke fick lega annan karl i sitt ställe. Det säkra är, att Juden icke af naturen är oskicklig till vissa arbeten och sysselsättningar, mer än andra. En af Rabbiner och gamla religionslärare falskt uttydd ceremonial-lag och ännu flera nya påfund, som i Moses icke äga den ringaste grund, göra Juden oskicklig och obändig till arbete. Att göra detta till ett nödvändigt villkor för existensen var således att på det kraftigaste motarbeta det osambälliga i Judaismen och göra den förenlig med andra religioner. Skulle alla regeringar kunna förmå sig att efter samma plan gripa verket an, så kunde en reform icke uteblifva. Men så länge försöken blott göras i en stat, och allt lemnas på sin gamla fot i en annan, så länge måste dock ändamålet i det hela förselas. Reformationsförsöken betraktas såsom en förföljelse, från hvilken man flyr till andra ställen, där ingen förföljelse råder.

*) Måne de icke halva detta gemensamt med många Christna?

I Sverige äro Judarnes vistande inskränkt till vissa städer. Detta är visserligen klokt, så länge man vill göra dem så oskadliga som möjligt, men tillika anser dem med likaöjdhet och icke tänker på några medel att bereda en identifiering med nationen. Huru litet man önskar denna, synes däraf, att man nekar dem att deltaga i productiva näringar. Om de detta önska, måste de låta döpa sig. Då det nu är gifvet, att de productiva näringarne äro mindre läckande än handeln, i synnerhet penninghandelen; så har man icke förberedt deras omvändelse, vare sig från religion eller lyne. Anser man däremot omvändelsen önskansvärd, borde man troligtvis förfara alldeles tvärtom; lemna de svärare födkrokarna åt Juden såsom Jude, men vid de lättare, de af honom mest älskade första villkoret af omvändelse.

Hvad Rühls föreslår, angående Judarnas reform och omvändelse, kunna vi ej till alla delar gilla; men huvudpunkterna däraf förtjäna upmärksamhet. Det hör, säger han, vara Judarna tillåtet; att på tilligt sätt söka sin bergning, äfven genom handel, likväl i denna punct med förbehåll af en sträng föreskrift, och man måste söka att med en bestämd lag förebygga alla missbruk, så många, som på denna väg äro möjliga; man hör aldrig anförtro dem monopolier, aldrig myntförrättningar, aldrig arrenden af statsinkomater o. d. Det må vara en Jude tillåtet att förakassa sig landtods, endast på det vilkor, att han sjelf sköter dem; men i synnerhet hör han ej erhålla herskapliga eller patronalrättigheter äfver Christna. Sedan man på detta sätt för det första tagit sina försigtighetsmått, kan man öfverlemna Judarna åt sig sjelfva och tillåta dem att förblifva Judar, men gifva dem ett eget yttre kännetecken, en national cocard eller dylikt. Vid inbördes stridigheter kunna de betjena sig af sina egna domare, men vid tillfällen, då de råka i tvist med Christna, måste den Christne domare falla utslaget, på urligtvis enligt gällande lagar. Vilja Judarne lemna sig åt andra näringsfång än handeln, så hör det vara dem obetaget. Om man allvarligen velat, hade det varit ganska lätt att uppfostra Judiska handverkare. Utan svärighet kunde rika Judar låta hos dugliga mästare undervisa gossar af sin nation, som hade lust och

anlag för handarbeten. Så snart ett litet antal af sådana läringar vore för handen, skulle detta ofelbart locka flera. De första skulle finna förtjenst hos sina trosförvandter, och, vore de dugliga, redliga och verksamma, så skulle det ej heller felas dem kunder bland de Christna."

"Slutligen är det ganska viktigt att lätta Judarnas öfvergång till Christendomen. Här hafva de Christna gjort uppenbarligen för litet, och i denna punct kunna vi göra oss de största och mest förtjensta förebräelser. Man har varit missnöjd med Judarna, deras karakter och lefnadsätt, men hvad har man gjort, för att omvända dem till Christendomen? Äfven proselyterna har man föraktat; man har tadlat dem och ändtligen öfverlemnadt dem åt sitt öde. Hvilken motsägelse, att göra det till en förebräelse för Judarna, att de äro Judar! Endast deri ligger deras brott, att de fortfara att vara det, äfven när de hafva tillfälle att öfvertyga sig om sina villfarelser och andra orsaker till sitt bedröfliga tillstånd. Judarne förföljde, som man vet, sina apostater med det oförsonligaste hat; de påstodo, att de voro elaka och förkastade menniskor, som blott af vinningslystnad öfvergåfvat sina faders tro, och att de Christna hade förkastat sig i förtroendet till deras försäkningar; äfven döpta Judar ansågo de med ett slags misstroende. Men man behöfver blott genomläsa Judeomvändarnes och det Kallenbergska institutets skrifter, för att se, att det ojemnförligt större antalet af de öfvergångna öfvergifvit Judedomen af en inre drift och öfvertygelse. Jag återopar mig härvid på så många fromma och värdiga män, som antagit Christendomen, ja, till och med som lärare befordrat den. Det Kallenbergska Judiska institutet var en prisvärd och äkta Christlig anstalt, hvilken, om den hade fortbildat och intrat sig efter tidens anda, kunnat göra en oberäknelig nytta. I England har en dylik inrättning nyligen blifvit grundlagd; den bär namn af: det Londonska Sällskapet till Christendomens befordrande bland Judarna, och många verksamma och nitiska ledamöter hafva förenat sig till detta ändamål. I. S. C. F. Frei, född Jude i Franken, gaf dertill anledning. Han inträdde i det Berlinska missionsinstitutet år 1800. Följande året kom han till London, för att gå till Afrika. Men, då han kände sig serdeles böjd att arbeta på sina bröders omvändelse, så beslöt Missionssällskapet att understöda honom i detta försök. Med detta sällskap förblef han flera år i förbindelse, tilldess ett förbund upstod, som helt och hållet egnade sig åt det Judiska folkets omvändelse. En egen kyrka in-

vigdes under namn af Jude-capellet, der Frei och åtskilliga dissenterande andliga böllo gudstjenst, och år 1813 lade Hertigen af Kent grundstenen till en Episkopal-kyrka för Judarnas omvändelse, med hvilken en schol-inrättning är förenad för Judiska barn, hvaraf nu ett stort antal står under sällskapets vård. Den har sunnit mycket bifall, och dess inkomster öka sig dagligen. "Kanske," heter det i den afhandling, hvarintur detta är taget^o), "man hos närvarande generation af fullvuxna Judar ej får hoppas någon serdeles framgång; men, om deras arbeten ledas med vishet, så skall denna för- ening utan tvifvel blifva ett viktigt medel att up- väcka och återföra Israels förlorade stammar." En ny omvändelseanstalt för Judarna, som hugvades af ett högre understöd, skulle vara en ganska önsk- värd sak, för att tid efter annan lätta och förbe- reda deras öfvergång. Proselyterna måste sättas i stånd att förvärfa sitt uppehälle, och det förstås af sig sjelft, att hvarje fördel, hvarpå de, genom förtjenster och duglighet, kunde göra anspråk, skulle dem beviljas; att de Christna måste mottaga dem med kärlek och tillika understöda dem till deras vidare fortkomst. Man kan vänta, att Ju- darne, genom en med kraft bestämd och i det dagliga lifvet bibehållen skilnad mellan de Christna och dem på ena sidan och genom en mild behand- ling på den andra, skulle allt mer gå öfver, och att i synnerhet de rika skulle låta sina barn un- dervisas i Christendomen."

Troligen har R. misstagit sig däruti, att Ju- darne borde hafva ett yttre kännetecken och dö- mas af egna domare, så snart tvisten vore mellan Judar. Dessa båda undantag kommo att bidraga till isoleringens bibehållande.

Härmed vilja vi sluta våra utdrag ur ock an- märkningar öfver dessa skrifter. Den som nitäl- skar för rätt och bildning, måste erkänna vigten af de ämnen, dem författarne afhandlat. Han må- ste i deras afhandlingar finna snille och lärdom, ehuru hos vissa af dem, i synnerhet hos Buchholtz, förenade med mycken bitterhet. I vårt land hafva i sednare tider utkommit få böcker, så läsvärda som denna Chronika.

^o) Missiona och register för Maj, 1815, 13.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Från Constantinopel skrifver man under d, 26 Junii: Mensklighetens sak har änteli-

gen börjat att finna hämnare: Capudan-Pascha, som störtat tusende i elände, är icke mera. Grekerna hafva fullbordat en bragd, som skall genljuda i hela Europa. Altonen före Bairamsfästen, d. 22 Junii, närmade sig tre grekiska Brännare under vänskaplig flagga till turkiska flottan, Turkarna, sysselsatte med Bairamsbögtidens nöjen, öfverlämnade sig åt lugnet och läto de förmente vännerna komma helt nära till det stora amiralskeppet. Grekerna anlade härpå, igenom brandraketer, eld i det stora skeppet, hyarpå en allmän oordning upkom och hvar och en sökte att rädda sig. Capudan-Pascha räddade sig half upbränd på stranden af den blodiga öen Chios, men upgaf sin ande inom en half timme. Tre lineskepp skadades illa och de öfriga flydde åt alla håll. Historiens annaler skola till efterverlden öfverföra det Grekiska sjöfolkets djerfhet och skicklighet. Porten höll detta nederlag hemligt ända till d. 26, för att förhindra oroligheter, emellertid har Sultanen redan utnämnt Kara Mehemed Topachi-Pascha, som nu befinner sig i Patra, till Capudan-Paschas efterträdare. Kara Tobschi Pascha var förut chef för artilleriet. — Under de sista dagarna af Ramazan hade oroligheterna stigit till det högsta. Turkiska baden blefvo öppnade och till och med turkiska hustrur och jungfrur blefvo med våld uttryckte därifrån. Storvezieren ilade förklädd dit, men blef fasttagen af de uproriske. Lugnet återställdes först, sedan Sultanen låtit formligen förklara, att han med sin hofsät skulle lämna Constantinopel och taga sitt residens i Asien, om icke oordningen uphörd. Alldrig visade regeringen, med Storvezierens och Ibrahim-Paschas tillhjälp, så mycken kraft. Den 24 stryptes 84 unge uproriske på gatorne och de äldre afväpnades. För Pera voro alla anstalter träffade, för att skydda detsamma. — I Morea stå angelägenheterna för Porten illa; Paschan af St Jean d'Acie skall hafva besatt Damaskus, och Perserna skola vara i Erzerum. Om alla dessa händelser skall Porten hafva erhållit officiell underrättelse. Genom bref från Wien af den 17 Julii bekräftas äfvanstående underrättelser: Grekerna skola hafva sprängt Capudan Paschas Amiralskepp om 80 kanoner och två andra af dess flotta i luften. Deras krigsflot bestod däri, att de nalkades under österrikisk flagga, och klagade, att de hade lidit våldsambeter af de grekiske insurgenterne; hvarpå det blef dem tillåtit, att lägga sig med deras med brandämne fyllda fartyg tätt intill amiralskeppet. — Brevet tillägger: "De ännu öfrige blefvo innevärnade på Chios skola sannolikt umgälla detta, så framt icke hela Turkiska flottan

blifvit förstörd." — Den 8 Junii kom egyptiska flottan, bestående af tre fregatter, några Corvetter och andra lätta fartyg, mälles 46, under befäl af Ali-Bei, till Candia, och öfverföll åtta grekiska fartyg vid Retimo, men kunde endast bemäktiga tvänne däraf. Sedan de fattat posto i hamnen Soda, landsatte de 4000 man trupper, som de medbragt, af hvilka 800 man voro kavalleri. Turkiska och grekiska jägare skärmytslade hela dagen med hvarandra. Den 16 kl. 4 om morgonen upklättrade en del af den landade hären upföre berget, emot Grekerna; men desse gingo ned emot dem, med stor fördel af lokalen. Under en brännande helta slogs man med förbittring; kl. 3 eftermiddagen var turkarnes nederlag fullständigt. — Ryktet om Napoli di Romanias öfvergång genom kapitulaton förnyas. Såsom man vet, innehöll kastellet 700 artilleripiecer, 20,000 gevär och mycken ammunition. Men berättelsen fordrar bekräftelse. — I Bucharest är man nu mera viss, att turkarne skola qvarblifva öfver vintern. Divanen har gifvit befallning, att anlägga magaziner därstädes.

Spanien. Följande framställning torde i det närmaste upgifva rätta ursprunget till gardernas upror: Sedan ett år hotade, att förlora de rättigheter, som ännu voro dem öfriga, eller till och med, att, i likhet med lifgarderne och karabiniererne, blifva alldeles uplöste, hatade de milisen eller nationalgarderna och sågo snedt på linietrupparne. Det behöfdes ringa upvigning, för att föranleda händelserna d. 29 och 30 Junii. En milis, som ropade, lefve constitutionen, döddes; en gardist, som låtit den absolute Konungen lefva, misshandlades; begge delarne fordrade hämnd; men auctoriteterna läfva endast undersökning öfver gardet; häraf upkom ett slagsmål, och den såsom mycket liberal bekante Lieutenant Landaburu mördades, då han med sabelhugg ville förskaffa sig lydnad. Krigsministern befallde efter Konungens förordnande, att detta mord skulle dömmas efter lagarnas hela stränghet. De häftiga *Comuneros-tidningarne*, *Zurriago* och *Terzerola*, förklara hela gardet för straffbart, och fordra, att de måste uplösas; denna hotelse tager detta för en verklig åtgärd, och kommer i hetta; fyra bataljoner lemna Madrid natten d. 1 Julii och lägga sig i byen Prado (icke i Prado i Madrid) en timmas väg ifrån staden; från de öfrige skilde sig likväl 500 man, till större delen officerare och underofficerare, som förent sig med garnisonen och milisen, och två bataljoner, som med några officerare inneslöto sig i slottet. Ministern hafva fordrat sitt entledigande, men en-

dast krigs- och inrikes-ministerns ansökningar hafva blifvit beviljade. Statsrådet har föreställt nödvändigheten, att bibehålla nu varande Ministrar eller ock att i deras ställen endast utnämna utmärkt constitutionella. Under d. 9 föreställde stadsrådet nödvändigheten, att utnämna nya ministrar, strängt bestraffa uphofs-männen till uproret, aflägsna de gardesbataljonerna, som kapitulerat, och att endast befordra strängt constitutionella till befälhafvare i provinserna. Ryktet bestämmer: Till krigsminister General López Banjos; till inrikes-minister Hr. Calatrava; till minister för Kongl. huset Markisen de Sita Cruz; till befälhafvare för Hellebardiererne Hr. Palafox; till General-Capitaine i Gamla Castilien General Quiroga, i stället för General Espinosa, till General-Capitaine i Galicien General Mina; och till Landshöfdinge i Madrid Brigadieren Palarea. — Hr. Gareli har ad interim emottagit portefeulien, under Hr. Martinez de la Rosas sjuklighet. — Den 11 var antalet af fångna gardar i f. d. Lifgardisternas Casern redan 820, förutan de sårade i hospitalerna. Konungen har befallt, att processen emot de fyra bataljonerna, som voro i Pardo, genast skall börjas. — Regeringen har gifvit General Espinosa befallning, att afsända en colonne af sina trupper emot insurgenterne i provinsen Guadalaxara, och att med de öfriga ställa sig på observation vid Somosierra; endast den andra bataljonen Guadalaxara skall komma till Madrid. — Hrn oroligheternas början har folket vetat, att styra sig på ett utmärkt sätt; ganska märkvärdigt är det, att tidningen *Espectador* öppnat en subscription för de stupade gardernas änkor och barn. — Konungen har igenom flera kungörelser förklarad garnisons-corpsen, nationalgardet och flere chefer sin tillfredsställelse. Man vill veta att Konungen d. 13 skall fara igenom staden och mönstra garnisonen. — Den 9 höll Riego ett tal till folket ifrån statsrådets balkong, och bad det, att aldrig mer bruka ropet: *Leve Riego!*, som ofta blifvit en förevändning till oordningar. Han hade begifvit sig till Konungen, för att taga honom ur dess villfarelse i anscende till generalen, och för honom förnyat eden, att försyara dess belgade person. Konungen hade svarat honom: att det största bevis, han kunde gifva på sin upriktighet, vore, att betjena sig af sitt inflytande till undantödjande af alla anledningar till sönderingar, af hvilka Tragala sungen var den starkaste. Stadsrådet har äfven samma dag genom en proclamation upmanat, att aflägga allt sådant, och att icke vidare låta höra något annat än: *Leve Författningen! Nationen! den constitutionelle Ko-*

nungen! — Det bekräftar sig, att äfven karabniererne och de uproriske i provinsen Cordova d. 7 fullkomligt blifvit besegrade. — Quesadas trupp är alldeles sprängd, och han sjelf jemte Ladron hafva på otillgängliga gångstigar tagit flykten.

England. D. 19 Julii blef underhuset icke fulltaligt. I öfverhuset utverkade Lord Erskine andra läsningen af en bill, att skydda husfånad emot grym behandling. Lordkanslern vill sätta sig emot densamma. — Vid tredje läsningen af den bill, som berättigar till utgifvande af små banknoter, yttrade Grefve Caernarvon: Hvarje nytt utgifvande af papper skall ådraga landtbankarne stor förlust vid contanta utbetalningar. Enligt hans mening vore nedsättningen och ostadigheten uti värdet af omloppsmedlet hufvudsorsaken till landtmannens nöd, och man beskyllade med orätt den så kallade öfverproductionen i detta hänseende. Det gifvas åtskilliga böne-formulärer för väta och torra, men han finner icke, att det gifves en för dyrhet o. s. v. Billen passerade. I öfverhuset d. 16 vilde Grefve Grosvenor yrka framläggandet af afskrifter eller utdrag utaf de Kongl. gesandternes despescher hos Porten öfver de såsom gisslan gifne Grekernes afrättande, men uppsköt motionen till d. 17, på Grefve Liverpools anmärkning, att saken vore af mycken vikt. Sir J. Mackintosh ingaf en petition af inbyggarna i Grefskapet Lancaster, som uttrycker deras känslor af fasa och åsky öfver deras kristliga bröders Grekernes mördande, af de ömenskliga, blodtörstiga barbarerne, Turkarne, under engelska regeringens skydd och befäl (Hör!) Han sade: detta äro hela Storbrittanniens tänkesätt, som redan långt för detta skulle allmännare hafva uttryckt sig, om icke hvarje stog att gifva dessa känslor en kraftigare verkan sunnit stora svårigheter. En fiktidig oförderlig samverkan af alla Europas makter kunde endast här verka. Ben enda börgen, som England eller någon annan makt kunde antaga af Turkiet emot uprepandet af lika rysligheter, vore land; ty att lita på ord och löften på pergament af en upretad och barbarisk makt, som förer svärdet i hand, skulle vara dårskap. Emellertid skulle hvarje bemödande från Englands sida, äfven om det slog fel, endast kunna tillskynda detsamma ära. (Hör!). Hrr. Hume, Hutcheson och Wilberforce talade äfven med mycken värme och kraft i samma ämne.

COURIERA

Thorsdagen den 8 Augusti.

LAGFARENHET.

För Allmänheten är längesedan bekant den märkvärdiga Process, som uppstått i följd af en fånges, Juden Moses Marcus's lössläppande ur häkte, och hvarom handlingarne till en del från trycket utkommit, under titel Den Bortskäunkte Juden, Rättegångshandlingar rörande Wagtmästaren J. P. Liljeströms klagan &c.

Utän att hvarken interessera oss för eller emot personen, tro vi, att detta mål förtjenar en särdeles upmärksamhet för den kanhända exempellösa behandlingen deraf.

Målets historia är i korthet sådan, att Moses Marcus var dömd af Kongl. Majst, efter Concurs-Stadgan, att sitta i häkte, derest ej Creditorerne annorledes åtnöjdes, att han, på denna grund, flere år varit, under Rådhuset härstädes häktad: att Öfver-Ståthållaren, (på hvilken verkställigheten berodde) tillika med Drätsel-Commissionen funno för godt att icke längre vilja föda honom på Statens bekostnad, hvarom en advis afgick till Rådhus-Rätten: och att sistnämnde Domstol, hvilken med målet ej hade att skaffa, släppte fången lös, i trots af den klagande Borgenärens Protest, hvarjämte åtskillige andre rättegångsfel skola af Rådhus-Rätten blifvit begångne.

På Liljeströms Besvär har Svea Hof-Rätt väl resolverat, att Juden skulle i häktet åter inmanas, men föreskrifvit att sådant borde af Liljeström ombesörjas och lemnat utaf, pröfning hans påstående om tilltal emot vederbörande. Äfven hos Justitiæ Cantzlers-Embete har Liljeström, i sistnämnde afseende, gjort frugtlöse försök.

Nyligen har Kongl. Majst i Näder ogillat Drätsel-Commissionens företag. Frågan om Domstolarnes, Justitiæ-Cancellerens och Öfver-Ståthållarens förfarande beror på Högsta Domstolens afgörande, i följd af Liljeströms underdåniga Besvär, dem vi här in extenso införa:

Stormäktigste Allernådigste Konungi!

Den klagan jag, efter aumäldt missnöje, fått hänvisning att medelst underdånige Besvär fullfölja, emot Kongl. Svea Hof-Rätts, jemte hänvisnings-Resolutionen, allernunderdånigst bilagde Utslag af

den 17 sistl. Maji, i målet rörande Fången Moses Marcus's lösgifvande ur häkte, har för ändamål at upgå och, om möjligt, få rättade de fel, hvarmed Domarens handläggning härvid synes vara behäftad. Föreskrifne prästanda följa i underdånighet härhos.

Jag befarar icke att beskyllning för Vrånghet må möta mina framställningar af skäl. Ej heller tilltror jag, utan tvärtom fränkänner de agtningsvärde ledamöter af Kongl. Hof-Rätten, som i detta mål dömt, hvarje liknelse till sådana, utom saken hämtade, motiver, hvarpå annars icke saknats tillgång. Men hvad jag försöker bevisa, är att den, efter mitt begrepp, för mycket inskränkta synpunkt man träffat, torde tåla någon utvidgning, och det är därför jag begagnar min rätt, att i underdånighet mig härmedelst besvära, så väl öfver Rättegångs-proceduren, som åtgärderna i hufvudsaken.

Redan i uppställningen af Kongl. Hof-Rättens Utslag röjes det i hänvisnings-resolutionen förnyade prof på upmärksamheten i målets granskning, att Kongl. Hof-Rätten dels förmäler det jag icke vid förhöret i Rådhus-Rätten varit från början tillstades, utän sedermera under tiden tillkommit, ehuru Rådhus Rättens eget Protocoll vittnar om motsatsen, dels ock omtalar att jag haft ombud i saken, fastän densamma är af mig personligen utförd; hvilke af Kongl. Hof-Rätten meddelte, men emot rätta förhållandet stridande yttranden, torde varda allernådigst ändrade.

Dernäst förekommer, att, öfver min, vid Besvären i Kongl. Hof-Rätten bilagde anhållan om förpligtande för Öfver-Ståthållare-Embete's Cantzli att, emot lösen, meddela ett i målet begärdt men vägradt Protocoll, något utlåtande icke ägt rum. Den fråga, som genom detta Protocoll skulle uplysas, var formeligen antydd: Den var beledsagad med erbjuden bevisning; och vare sig med bifall eller förkastande, hvilket sednare icke ens är tänkbar, hade den dock i anledning af 24 Cap. 3 §. Rättegångs-Balken som bjuder att "Domaren ej skall gå något Mål förbi som Käranden i saken föreställt", bordt åtminstone pröfvas. Detta har ej skedd, och jag är så mycket angelägnare om nådig rättelse af en sådan underlåtenhet, som pre-

judicatum eljest skulle betyda att Protocoller från Under-Domstolar aldrig kunna, genom anmälan hos Öfver-Domaren, utverkas, hvarförutan det nu i fråga varande Protocollets undanhållande jemväl förhindrat den uplysning, som genom dess företeende varit åsyftad och således förnärmat min lagliga rätt. Sjelfva Tryckfrihets-lagen, eljest icke oanvändbar för en och annan godtycklig tolkning, utgör likväl en grundlag, som i denna del är aldeles oförtydlig, berättigandes hvem som helst att utfå Protocoller och ingifne Handlingar, vid ansvar för embetsmännen, som sådant vägra.

Att Kongl. Hof-Rätten vidare underlåtit öfver min klagan infordra Öfver-Ståthållarens utlåtande, ehuruval jag sökt ådagalägga huruledes han, icke blott i den tillfälliga, här likgiltiga och i all juridisk måtto obetydliga egenskapen af Drättsel-Commissionens medlem, utan just i den väsendtliga, uttryckligen åberopade offentliga functionen såsom Öfver-Ståthållare, tagit det för min lagliga rätt förnärmande steg, hvarifrån hela fängspillningen påstås ursprungligen sig härleda och hvarmed den åtminstone har nära sammanhang, torde i näder finnas så mycket märkvärdigare, som Öfver-Ståthållaren derigenom betagit rättigheten att sitt estertänkliga förhållande genast förklara, och vägen för mig skulle stängas, att min klagan å belöblig ort utföra. Lärandes ingen jurist vara nog enfaldig att, i någon enda händelse, föreställa sig, för Öfver-Ståthållaren, där han, såsom Öfver-Ståthållare, felar, omedelbart tilltal och ansvar i Eder Kongl. Majts Högsta Domstol, eller annorstädes än i Hof-Rätten.

Också har Eder Kongl. Majt Sjelf, i anledning af mine emot Öfver-Ståthållarens och Drättsel-Commissionens gemensamt expedierade Beslut, anförde underdåniga Besvär, i nåder utmärkt den högst nödiga skillnaden, emellan den offentliga Authoriteten och det enskilda Interessets Representanter, då underdåniga utlåtanden blifvit infordrade, särskildt från Öfver-Ståthållare Embetet och särskildt från vederbörande Part, eller Drättsel-Commissionen.

Af alla de, vid Rådhus-Rätten förelupne Rättegångs-felen, har ej eller med undantag af det som innefattar vägrad hänvisning till klagan, något enda af de öfriga blifvit af Kongl. Hof-Rätten pröfvadt. Ehvad än sådan uteblifven pröfning anses absorberad och förfallen genom utgången i sjelfva Hofvudsaken, det jag likväl icke kan, i saknad af uttryckeligt besked, med en laga Rättegångs-Ordning förena, qvarstå ändock mine berättigade anmärkingar för den nödiga granskning jag

nu vägar i underdånighet påkalla och hvartill jag hämtar ett ytterligare stöd just af Kongl. Hof-Rättens yttrande öfver hufvudmålet.

Detta sistnämde gick derpå ut, icke att mig måtte tillåtas eller förbjudas föranstalta om den utsläppte fångens åter insättande i häckte (hvilken öfverfödiga fråga jag med afsigt undviktit att underkasta Hof-Rättens pröfning) utan derpå, att de Domare och Embetsmän, som fängspillningen förorsakat, måtte för sådan olaglighet tilltalas och efter Lag ansvara, samt mit lidande ersätta.

Nu har likväl Kongl. Hof-Rätten, ej allena, emot 24 Cap. 3 §. Rättegångs-Balken gådt hela mitt sålunda rubricerade hufvudmål aldeles förbi, så at icke ett enda ord derom i Beslutet förekommer, utan ock dömt öfver hvad dit, ej instämt eller vädjadt varit, hvilket förfarande i 25 Cap. 24 §. Rättegångs-Balken kallas Domvilla.

Hade jag föreställt mig att Kongl. Hof-Rätten skulle förpligtadt mig, som var nog lidande genom öfverklagade åtgärdernes tillkomst, att yttermera vidkännas ett till kostnad, besvär och vidviltigare process ledande onus medelst bestyret om fångens häktande å ny; hade jag trodt att Kongl. Hof-Rätten i och med ogillandet af underlydande embetsmäns fängspillnings-företag, skulle låtit hvilas sin egen magt och pligt att såsom Öfver-Domare, befalla rättelsens verkställighet, i enlighet med den dagliga praxis, som endast i detta mål lärer fått ett undantag, att bref och befallning om brottslingars häktande genast afgår till den anthoritet, som derom äger bestyra, och hade jag vidare kunnat ana, att frågan om ny verkställighet af den redan brutna häktelse den Eder Kongl. Majt i Näder gifvit, skulle så helt och hållet förblandas med eller aldeles upsluka den enda framstälde frågan om anledningen till och ansvaret för att den af Executor och Domare blifvit bruten, så hade jag i sanning aldrig hos Kongl. Hof-Rätten anmält någon klagan, den jag då på genare väg kunnat hos Executoren och hos Justitiaz-Cantzler Embetet insinuera. Men jag trodde att jag, för vinnande af uprättelse hade laglig Garantie, då jag hos Öfver-Domaren beskref det begångna felet och yrkade mitt skadestånds anspråk.

Att också Kongl. Hof-Rätten både kunnat och bordt, på denna min reclamation, fästa helt annat afseende än att lemna den utan pröfning, torde jag nu böra i djupaste underdånighet ådagalägga.

Det är nemligen icke så aldeles likgiltigt, eller af lagarne med kallsinnighet öfversedt, som mången synes tro, att rättvisan skipas och orättvisan besträfs. Utom de i allmänna lagen härom förekom-

mande stadganden, innehåller, bland andre Författningar, Kongl. Brefvet den 10 December 1756 den uttryckliga föreskrift för Hof Rätterne, "att noga tillse det lagarne i allmänhet tillbörligen efterleivas och när nödigt är, dervid bruka den "alsvarsamhet och tillräckliga myndighet, som sjelfve "lagarne Hof Rätten tillägga", och, i bestämningen af hvad för detta ändamål, nödigt är, bjuda vidare Kongl. Brefvet den 12 Nov. 1761 "Att Hof Rätterne böra vid hvarje måls afgörande, icke låta "allena dervid bero att lagen af dem till alla delar "varder efterlefvad och rättvisan handhafsd, utan "ock noga tillse om Domaren eller Embetsmannen "sig dervid lagligen förhållit, eller om annorlunda "skulle befinnas och någon part såmedelst antingen "vara i sin rätt förfördelad eller genom Domarens "olaga åtgärd på onödig kostnad bragt, då, till "Advocat-Fiscals-Embetsets åtal, Domarens större "eller mindre begångne felsteg förvisa och dervid "noga iagtaga hvad Kongl. Maj: genom Nådige "Skrifvelse den 10 December 1756, Hof-Rätterne "förständigat m. m."

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Den 14 Junii medbragte två Tatarer den underrättelse, att Pachans af Egypten flotta landsatt 8000 man på öen Candia; och d. 19 kom en Tschausch från Arkipelagen med den underrättelse, att 70 grekiska fartyg, som förde trupper till Candia, blifvit angripne af den egyptiska och Algiriska, 27 dämf tagne och flera skutna i sank. — Genom ett storherrligt edict har försäljningen af alla i slaveri råkade kristna blifvit förbudet. Man hade redan förut sökt komma de olycklige innevävarne på Chios till hjälp igenom ett dylikt, på sjelfva öen utfärdadt förbud, men man blef snart öfvertygad, att det under därvarande omständigheter endast skulle föra till ännu större olycker. En annan Firman har blifvit kungjörd genom Janitschar Agan och verkställdes genast. Den rörde afväpningen af alla Muselmän under 18 eller öfver 60 år. Man smiekrar sig med det hopp att denna åtgärd har till åsigt, att förbereda folkets allmänna afväpning. — Underhandlingarne med Bojarernes deputerade äro slutade, och de hafva sedermera dagligen blifvit undfagnade på en storherrlig bekostnad, och äga frihet att gå i alla stadens qvarter och umgås med hvem de vilja. Enligt Portens ministrars försäkran skall Hospo-

darernes i Moldau och Wallachiet utnämning inom kort tid blifva kungjörd. — Kort för postens afgång från Constantinopel d. 25 Junii erhöi man där den tidning, att ett hårdt slag träffat turkiska flottan för Chios natten emellan d. 19 och 20. Tre grekiska brännare, förändrade till handelsfartyg, och till utseendet lastade med tobak, hade kastat ankar för Thymiana och lägo sedan några dagar i granskapet af turkiska flottan. Såsom de hissat österrikisk flagga och förde falska (eller af ett österrikiskt fartyg tagne) pass, höllos de för oskyldiga och oroades icke af någon, och man tillät dem att natten till d. 19 lägga sig helt nära till Amiralskeppet. Följande natten antände dessa samma fartyg (med hvad verktyg eller materialier är ännu icke bekant). Capudan-Paschas och tvenne mindre linieskepp. Det lyckades manskapet på begge dessa sednare, att släcka lågorna; men Amiralskeppet flög med Capudan Pascha och hela besättningen i luften. Capudan-Paschas lik fanns simmande på hafvet och begrofs följande dagen på Chios. Grekerne hade redan förut gjort två dylika försök, som likväl felslagit. Deras list måste således denna gången hafva blifvit utförd med synnerlig slughet och skicklighet. — Man förutser, att de starkaste förebräelser skola göras Capudan-Pascha för dess långa dröjsmål vid Chios, och att man skall tillskrifva hans obeslutsamhet eller falska åtgärder det öde, som träffat honom och hans flotta. Emellertid har han säkert icke dröjt utan orsak; och utom dess hade katastrofen den 19, som alldeles icke hade någon förening med hans operationer, lika väl kunnat träffa honom fjorton dagar tidigare. I alla fall är hans död en stor förlust för Porten, och skall rönas icke allenast vid sjömagtens anförande, utan äfven i Divanens rådslag. Den till hans efterträdare utnämnd Kora Mehemed Pascha, som ännu för 13 år sedan var Topdschi-Baschi (General för artilleriet), har namn att en tapper och skicklig man; om han tillräckligt förstår sig på sjöväsendet, är en fråga; och som han nu befinnet sig i Patra, så skall hans frånvaro i flera månader verka ofördelagtigt. — Från Bucharest skrifver man under d. 30 Junii: Ärteligen hafva vi underrättelse från Constantinopel om våra Bojarer; den 26 inträffade här en tatar, som gjort resan från Constantinopel på 4 1/2 dygn, och medförde befallning till härvarande Divan, att man skulle uphöra med hömagemers anläggning. I Wallachiet voro 5000 foror med hö utskrifna, men desamma hafva blifvit nedsatte till 2000, hvaraf man slutar, att äfven de 3000 man, som ännu befinna sig i Wallachiet, snart skola afläga.

2281 94 48 0/1
vilkor, som i 1756 och 1761 års Kongl. Bref till Hof Rätternes efterlefnad utstakas. Och dock har Kongl. Svea Hof-Rätt icke ens besvarat, mitt i detta afseende gjorde anspråk, ehuru beledsagadt med påståenden, de der, för endera parten nödvändigt måste blifva af verklig påföljd.

Väl har jag hört sägas att Rådhus Rätten handlat i följd af Öfverståthållarens och Drättsel-Commissionens Beslut och att Marcus, om han icke blifvit utsläppt, fädt svälta ihjäl; men af alla möjliga ursägter, är detta den lamaste, ty just att Domstolen handlat i följd af någonting, hvarpå ingen sådan handling af Domstolen rimligen följa bordt, detta är ju det origligaste af allt, och mycket fortare än inom de 2:ne dagar som för Creditorernes upkallande, erfordrades, hade Rådhus Rätten, med samlade tankar kunnat, genom svar till Öfver-Ståthållaren, afsäga sig all befattning med målet; och hvad derpå följdt, eller om vederbörande ändå låtit fången antingen sitta utan mat eller gå sin väg, hade rimligen icke stadnat på den Domarens räkning som slunda samvetsgrant fullgjordt sin pligt och i trots af impositioner, afhållit sig från att göra orätt, i stället för att, som nu skedd, förvärra det onda med nya och nu obegripligare laglösheter.

På desse nu i djupaste underdånighet anförde skäl, vågar jag hoppas att, med ogillande och uphäfande af Kongl. Hof Rättens öfverklagade förfarande, Eder Kongl. Majt i Näder måtte tackaa Handlingarne i målet till Dess Justitiæ-Cantzlers-Embets åtgärd remittera. Af Kongl. Hof Rätten har jag blifvit särskildt pligtfärd till Sex Riksdaler 32 sk. för missfirmande skriftsätt, som jag uti Besvären skall emot Rådhus Rätten nyttjadt. Om sjelfva tankan är missfirmande, att Rådhus Rätten gjordt mig orätt: om den nakna framställningen af facta och den utur lag deducerade utvecklingen af deras följder skall vara missfirmande, då är jag visserligen skyldig till böter för det jag vågat tänka, klaga och bevisa. Men i annat fall och då ingen oanständighet i tillmälen, intet personligt skymfande emot Rådhus Rätten, eller annat än hvad med dess åtgärder har oanstötligt sammanhang, i berörde besvär undfallit min penna; så vågar jag tro att, med ganska måttlig fördragsamhet emot en fattig och lidande part, ifrågavarande böter bordt få uteblifva; hvarföre jag ock om befrielse derifrån i djupaste underdånighet anhåller.

I sammanhang hvarmed jag icke kan undgå att i underdånighet fästa Eders Kongl. Majts Nådiga upmärksamhet på den, emot Kongl. Hof Rättens berörde stränghet föga svarande skonsamhet, hvar-

med Moses Marcus's emot mig, i förklaringen till Hof Rätten, gjorde skändeliga beskyllningar blifvit öfversedd och onäppsta lemnade. Den som der läser, huruledes, utom mycket annat; Marcus, i slutet af sin skrift, icke allenast med förgripelse emot Eder Kongl. Majts Nådiga Dom, förklarar verkställigheten deraf vara oskiljaktig från låg hämdelystnad, den han mig attryckligen tillviter, utan ock utbrister i den beskyllning att jag under afsvuren förföljelse ande och nedrigt begagnande af min lagliga rätt, vore ett menckligheten vanärande verktyg för den mäst låga oförsonlighet, den, som läser detta, skall sväriligen begripa att Kongl. Hof Rättens kunnat låta en så fräck belackares bibehållna ära än vidare vänära menckligheten. För mitt begrepp åtminstone synes det klart som dagen, att då på mig hvälfras tillviter för vanära som innebär ärelöshet de facto, måste ock angriparen vara saker till ärelöshet de jure.

Ytterst torde jag allerunderdånigst få besvära Eder Kongl. Majt med anmälan af ett ämne, som med föremålet för mine underdåniga Besvär har det närmaste samband. Det är Eder Kongl. Majts Justitiæ-Cantzlers-Embets underdånigst bilagde Resolution af den 22 sistl. Maji, hvarigenom förklaras, att Justitiæ-Cantzlers-Embetet, för närvarande icke kunde, i anledning af min i målet der förde klagan, något tillgöra, och hvartill skälen skola vara, att Hof Rätten rättadt en del af felaktigheterna och att jag ämnade i underdånighet fullfölja klagan, angående de öfrige.

Så lätt och lugnt hvilat ej, med laga fog, högsta åklagaremagtens verksamhet. Principer i allting måste sökas; finner man än någon gång dem som äro misstagna eller bakvända, så äro de likväl, såsom inom skotthåll för vederläggningens vapen, alltid vida bättre och vida oskadligare än tomheten och bristen på all principer eller det godtyckliga Dixi, som trotsar och uphäfver allt rai-sonnement.

Nu har Justitiæ-Cantzlers-Embetet handlat efter den ofvannämnde grundsatsen, att anförda och tillämnade Besvär skulle tillintetgöra all Justitiæ-Cantzlers-Embets handläggning vid anmälda lagbrott. Huruvida denna grundsats, vid den närmare granskningen, håller stånd, torde jag likväl få betvilla och i min enfaldighet undersöka. För Justitiæ-Cantzlers Embetets verksamhet, finnes, i dess på Regeringsformen stödde Instruction, den allmänna grund lagd och det nyttiga ändamål afsett, att Justitiæ-Cantzleren skall tillse det lagar och författningar af Domare och Embetsmän efter-

lösvas, skall i vissa föreskrifne delar, sjelf med ospard möda forska, controllera och rätta; i andra delar åter, der kunskapen om förefallne afsteg måste hemtas medelbart och bero på anmäld klagan, med lika omsorg tillse, att ansvar och uprättelse följer på förseelsen eller brottet. Här förutsättes således icke att tillsynen absolveras dermed att man icke tillser. Häre ligger ingen förklaringsgrund till den händelse, att om för ex. en part blir olagligen arresterad, eller hans vederpart lika olagligen från häktet af sjelfva värda-rena, utsläppt, eller annat ondt föröfvas, Justitiæ-Cantzleren skulle böra vända sin blick ifrån dylika upträden, intill dess han händelsevis finge veta att enskildte partens klagan blifvit, genom tyngden af nya orättvisor, tystad. Tvärtom innebär dylika händelsers, möjlighet den ojäfagtigaste vederläggning af grundsatsen om offentliga åklagarens förmenta rättighet att dervid förhålla sig passivt.

Efter det jag således visat at samma grundsats, långt ifrån at gälla såsom allmän Regel, tvärtom torde strida rakt emot den i Lag stadgade Regeln, blifver det ej eller svårt at ådagalägga huruledes den ock, för vissa särskildte fall, har emot sig särskildte förbud: och at just för det fall, som nu är inne äfven det dylikt förbud är till hands. Man behöfver nemligen ej gå längre än till 1 Cap: Straff-Balken, för at genast finna ett sådant. Der säges i 1 §: att offentlig åklagare, som nedlägger, det vill säga försummar beifra missgerningar, om än målsäganden dem sjelf nedlägger, skall dertfore mista tienstun eller böta efter omständigheterna. Det Factum jag anmälte, var en Fångspilling: Och detta Factum kallas i 19 Cap. missgernings-Balken för en missgerning, så grof att den kan förtjena högsta kroppsstraff. Mätte den nu ock, för Domare och Högre Embetsmän, aflöpa med ringare ansvar, än hvad den simplaste Fångknekt, om han på eget bevåg gjordt sammaledes, fädt vidkännas; så skulle väl ändå detta ringare ansvar utkrävas, men ej nedläggas.

Och vill man ytterligare se ett Lagrum, så Adæquat till detta mål, at det just som för dess skull kunde synas skrifvit, så står, i 3 § 1 Cap. Straff-Balken, at läsa huruledes den som någon häfta låter, then ej i grof missgerning bar åtagen är, är skyldig "honom så länge föda (men NB. ej längre) at han för Rätta till saken bindes", samt vidare: "Nu orkar han honom ej föda, eller vill han ej saken fullfölja —; njut thå fången uppehålle af allmänna Fångmedel." När nu jag, som sedan flere år tillbaka icke orkadt föda den fånge, i hvars ficka hela min plundrade förmögenhet stad-

not, angaf, at i stället för hans kvarbällande i häkte, der han efter laga Dom allt hittills varit af allmänna Fångmedel förplågad, Domare och Embetsmän, mig olördan, låtit släppa honom lös, (alla Rättegångsfelen att förtiga), så blifver det nästan omöjligt att Justitiæ Cantzlers-Embetsets verksamhet, må med något i lag befintligt stadgande kunna förklaras. Jag tror mig nu hafva miu syllogism färdig och så redig, som den af lagen sjelf fördras. Men, som i hvarjehanda mål, äfven exempel kunna vara uplysande; så torde mig Nädigst tillåtas i underdånighet anmärka, att Justitiæ-Cantzlers-Embetet åtminstone förr och troligen äfven i närvarande tid, mångfaldige gånger följt den nödvändiga grundsatsen, att när som häldst beifra lagbrott, som under Domarens pröfning ligga, utan att dertfore upstått någon tanka om ingrepp i domaremgstens oberoende pröfningsrätt, den der, just genom åklagarens mellankomst på det kraftigaste och laglikmätigaste, sättes i verksamhet.

Lärandes Justitiæ - Cantzlers - Embetets diaier vara uppfyllda med tusendetals prof på förelägganden för Fiscaler och Advocat-Fiscaler, att; hvar i sin stad, ömsom då målet varit mindre utveckladt eller mindre betydligt följa det med sin upmärksamhet och inberätta utgången, och ömsom åtala eller klaga, der missgerningar blifvit föröfvade, eller hos Domare och Embetsmän annan orättvisa upträcks, och det utan hinder deraf att den lidande målsäganden på samma gång gör sine enskilte anspråk gällande.

Visserligen ser man understundom att considerationerne kunna vara mångahanda; men funnos de aldrig i pröfningen, af embetsfel, så skulle missbruket snarare med roten upryckas, än befastas, och snart blifve då rättvisa en allmän ambitionssak.

I djupaste underdånighet utbeder jag mig Nädigst yttrande äfven öfver Justitiæ-Cantzler-Embets åtgärd; och framhärdar, med djupaste undersållig vördnad, trohet och nit intill döden,

Stormäktigste Allernädigste Konung

Eder Kongl. Maj:ts

allerunderdånigste och
tropligtigste undersåte
J. P. LILJESTRÖM.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. De med Copudan Paschas amiral-skepp i luften sprängda effecter skola hafva varit

af stort värde; besättningen på skeppet, som förde namnet Segerflanan, bestod af 1100 man, som lanno sin död i vågorna. En obeskriflig oordning synes härpå hafva upkommit ibland turkiska flottan, som spridde sig åt alla sidor. — De entusiastiska Grekerne äro glädjeredna och upfylla sina tempel, för att prisa Gud, Grekernes utrötande, som af Turkarne skulle utföras under masken af en allmän amnestie, har öpnat alla Greker ögonen. En amnestie, förenad med vapnens nederläggande, skulle vara säker död. Turkarne skulle ännu i stort förnya händelserna på Chios. — Öbehagliga underrettelser om tillståndet i Constantinopel utspida sig allt jämt efter ingången af hvarje Hjöbpost. — Enligt skrifvelse från Genna af d. 17 Julii hade Capt. Croce, som förer Sardinska briggen Pace, samma dag dit ankommit från Odessa; han hade den 19 förra månaden på höjden af Smyrna sedt ottomanska flottan vid Tschesme stå i full låga. Såsom en från grekiska flottan afseglande kutter styrde rakt på honom, sökte han vida hafvet, men, sedan hans fruktan lagt sig, följde han lika kurs med densamma. Då han kom till Syra, utlöpte redan samma kutter därifrån; han hade öfverbragt fransyska Consula underrättelse om ottomaniska flottans nederlag. Tre tredäckare och flera smärre fartyg hade sprungit i luften, fyra eller fem fregatter strandat på kusten och återstoden af flottan blifvit kringspidd åt alla håll.

Spanien. Man försäkrar, att exdirectoren för räntekammaren, Hr. Calvo de Moras blifvit utnämnd till Finansminister, och Hr. Pando, som förut varit anställd vid statssecretariatet, till minister för utrikes ärenderna, emedan Hr. Martinez de la Rosa ståndaktigt vägrar, att blifva kvar, ja till och med, att någonsin mer träda inom slottets murar, sedan han och de andre ministrarne d. 6 blefvo emot deras vilja där kvarhållne. Ett stort antal af milissoldater, som stupade d. 7 eller sedermera dödt af sina sår, hafva blifvit begrafne under afsjundande af fosterlandssånger vid de vanliga begrafnings-ceremonierna. — Plaza Major fortfar att vara besatt af milisbataljonerna med två kanoner. De skola hafva svarit, att icke nedlägga vapen, till dess de brottslige gardernas bestraffning blifvit verkställd. Äfven tyckes verkligen, att intet lugu förr står att vänta. I det hela äro 1200 man linietruppar, 2000 man nationalmilis med fyra artilleripiöcker och 1200 frivillige Spanjorer och (nägre) Italienare dag och natt under vapen. Man vill veta, att alla öfver-officerare, som blifvit kallade till krigsrätt öfver gardisterne, under allahanda föregifvanden nekät att sitta i rätten. Öfverste S.

Miguel skall vara den ende, som antagit kallatsen. Den 11 Juli om morgonen var antalet på de tillfångatagne gardisterne 1223, hvaribland 2 officerare. Sedermera hafva omkring 300, hvaribland äfven några officerare, blifvit inbragte. Gamla soldater som tjejt uti sjelfständighetskriget under den värdige general Ballasteros, befinna sig däribland. D. 15 öfverlämnade tio patriotertill stadsrådet en föreställning med 500 underskrifter, att Konungen måtte anmodas, att i intet fall låta nationalgardet åtskiljas, förr än de, som varit skyldige till gardernes resning, blifvit bestraffade; att de, som befinna sig i Vicalvaro och Leganes, må instickas i andra regementen; att en liberal ministere må väljas; att alla, som äro anställda i slottet och hos Kungliga familjen, utan skilnad till stånd eller släkt, må förafskedas, och andra personer, som bevisat deras trohet emot det constitutionella systemet, sättas i deras ställe; o. s. v. — För att tillfredsställa den allmänna otåligheten har Konungen förordnat en krigsrätt öfver de skyldige garderne, hvilken skall bestå af officerare utaf garnisonen och nationalgardet. De brottslige äro indelte uti 1) officerare; 2) de uti elden tillfångatagne soldater; 3) de som blifvit tagne med vapen i händerna; 4) de som blifvit tagne utan vapen. — Från Barcelona skrifer man under den 13 Julii: Hela provinsen är en skådeplats för kriget emellan de sig så kallande royalister och de constitutionella. Det gifves knappt en stad eller by, som icke fattat något parti, och den nära lika styrkan å begge sidor, som förlänger striden, ökar tillika det ömsesidiga olyckliga hatet. Det är något helt vanligt, att en by, i hvars granskap en skärmytzel förefallit, utplundras och uppräntas af de segrande. Af brefposterne från Madrid ankomna få, och följagteligen vet man ganska litet, hvad som tilldrager sig i hufvudstaden. Sedan General Quesada lämnat sin ställning i S. Miguel de Exelsis, följde han den längs efter Alzazua löpande bergskedjan, för att verkställa sin förening med Juanitos band. Efter åtskilliga fram- och återmarscher, för att dölja planen, stötte begge corpserna tillsammans, och tågade emot Utzue och Aibar i en ställning, där de kunde hålla sig och afbida ytterligare förstärkning genom Ladron och Balda, som äfven snart förenade sig med dem. De voro nu 1000 man under dessa fyra anförare, emot hvilka 800 man af besättningen i Taglalla och en annan colonne från Pampelona upbröto.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

Thorsdagen den 15 Augusti.

Betraktelser öfver de sednaste oroligheterna i Spanien.

En viss tidning, hvars falska upgifter man bör rätta, men hvars sätser man tryggt kan lemna utan commentarier åt allmänna vettets dom, emedan de ändock ingen förleda, har nyss sagt, att han, i fråga om revolutionerna i Italien och Spanien, varit af olika tanka med Courieren och att utgången rättfärdigat hans tanke. Courieren har i allmänhet önskat godt för länder, som sträfva till constitutionalitet; men han har icke hoppats mycket godt om de Italienska revolutionerna, tvärtom bestämdt yttrat sin fruktan, att den Neapolitanska skulle misslyckas. Men om den nya sakens ordning i Spanien har han trots sig hafva skäl att hoppas godt — och ännu har detta hopp icke blifvit bedraget, utan tvärtom bekräftadt genom de sednaste händelserna. Öfver dessa torde några betraktelser tillstå oss.

Af hvilketdera partiet hafva de blifvit föranledda? Är det de liberale, som beredt de blodbad, som ägt rum, och de ännu grulligare, som troligen skolat äga rum, i fall uproret ej blifvit så hastigt dämpadt? Är icke de serviles företag ett upror, det må nu vara befalldt af hvem som häldst? Man svarar, att Leonska arméens resning 1820 lika väl var ett upror. Men detta sistnämnda hade dock den lilla egenskapen, att det blott åsyftade återställandet af en lag, som af våldet var nedtrampad, då däremot gardernas nu nyss kufvade resning åsyftade ett nytt förtrampande af denna lag. Endast oförståndet och illviljan kunna således skriva revolutions-försöket på deras räkning, dem vist folk i allmänhet synes hafva öfverenskommit att kalla revolutionärer, emedan de hata despotism, prestvälde, sidecommissarier och flera dylika sköna kvarlefvor af den gamla goda tiden. Man har behagat jemuföra de nyaste rörelserna i Spanien med fiskmänglerskoruans tåg till Versaille, Schweitzer-gardernas mord och andra den Franska revolutionens skändligheter. Man visar därigenom blott, att man icke förmår eller icke vill skilja dag från natt. I dessa händelser finnes icke blott ingen likhet, utan tvärtom den mest ögonskenliga strid. Att

ett våldsamt, oordentligt, mordiskt, sammanradsadt slödder, upvigladt af den enskilda ärelystnadens tillställningar, ja af sjelfva despotismens apostlar, som önska decreditera frihetens sak, börjar våldsamheter och söker förstöra all samhälls-ordning — detta kan väl ej, af någon förnuftigt tänkande varelse, jemuföras med den händelsen, att ett fritt, organiseradt folk, med sina lagliga chefer i spitsen, reser sig mot despotismens köpta mordenglar, slår dem och förstörer hela tillställningen — men genast lugnar sig, öfverlemnar de brottslige åt de ordentliga domstolarna och respecterar monarkens person, ehvad tankar om uprörets anledning och uphofsman ock må råda bland den i vapen bragta massan.

Då man besinnar allt detta, kan man sannoligen icke, utan det högsta oförstånd, i de rörelser, som hittills ägt rum i Spanien, finna någon anledning att igenkänna eller befara dylika upträden som de, hvilka besläckade Franska revolutionen. Vissa partigångare måste förtvifla om detta besynnerliga Spanska folket; man är ju icke i stånd att förleda det till några excesser, som kunna gifva främmande magter ens det minsta svep-skäl att blanda sig i dess inre angelägenheter, för att hämnna en skymfad Konung eller något annat. Hvad skall man företaga med ett dylikt folk? Just denna öfvervinneliga moderation måste bringa vissa människor i raseri. Kanske skall det dock en gång, genom idkeligt retande, lyckas att göra moderationen till intet och de sanna patrioterna till vanmäktiga ropande röster. Då, när allt är eld och blod, då skall man ropa på revolutionärer, anarkister, demagoger &c. &c. &c. De mäktiga andar, som frambragt ombvälfningar i hvad som häldst, hafva nästan alltid blifvit kufvade — af egna anhängare, af ett hjärnlöst och våldsamt slägte, som missbrukat och till ytterlighet drifvit de uplysta patrioternas läror. Men att slöddret och bofvarna fått öfverhand, kan man tryggt tillskrifva contra-revolutionärernas tillställningar.

Det är en längesedan erkänd sanning, att folkets raseri i Frankrike bragtes till sin allt förstörande höjd, endast genom despotismens anhängares machinationer och genom den list och oärlighet, hvarmed de mäktigande, sedan de, tvungue af

nöden, eftergifvit i allt hvad folket fordrade, likväl i hemlighet med all magt motarbetade fullgörandet af sina egna löften, inkallade främlingar till revolutionens omintetgörande, förledde Konungen att försöka undkomma o. s. v. Den gode Konungen menade ärligt med sitt folk; men hans omgifning förstörde allt, hvad Han och folket gemensamt beslutit till landets räddning. Ministären — man får kanske icke undantaga stort mer än en enda minister — var aldrig sammansatt af folkets män och mente aldrig ärligt, utan sökte blott eludera, blott bereda återgång till det gamla. I Spanien däremot har folket icke blott förmått regeringen att underskrifva och besvärja, utan äfven att verkligen handla i constitutionens anda, att till styret kalla constitutionens ärliga anhängare. Häruti ligger en så ofantlig skilnad mellan Frankrikes läge från revolutionens början till republikens proclamerande och Spaniens läge nu. Presternas, de Serviles och de utländska intrigörernas företag kunna ej räkna ens på hemligt understöd af regeringen — om de ock skulle tro sig kunna räkna på några höga personers —; och utan detta understöd måste alla uprorsförsök blifva endast osammanhängande och spridda. Hade regeringens organer och höga embetsmän icke varit constitutionen tillgifna, utan blott tvungna att synas det, så hade gardernas upror blifvit fruktansvärdt och folkets anfall mot dem en oordentlig resning, utan medelpunkt och sammanhang. Om folket lika fullt segrat, hade staten varit upplöst och folket ej kunnat stadna, där det stadnade. Det hade måst gripa in i regeringens functioner och tillsätta en ny, i stället att nu blott behöfdes att befria den existerande från gardernas tyranni. Anarki och blod hade varit följden. Öppet våld utifrån torde icke hafva någon annan verkan än blott att närmare sammanknyta Spanjorererna och gifva dem en fördubblad styrka.

De uproriska Spanska gardernas nederlag har ändtligen visat praktiskt och i stort, hvad ett väpnadt folk, en sann nationalmilice betyder i samhället. Napoleon gjorde däraf blott ett verktyg för sina verldsbeherskare-planer; hans motståndare betjänade sig däraf, för att motarbeta dessa planer. För att afvända beväringen från dess egentliga, stora bestämmelse, förde han henne ut i anfalls- och eröfringskrig och omskapade därigenom den väpnade medborgaren till en vandrande äfventyrare, fästad endast vid fanan, ärelystnaden och bytet, men lösryckt från fäderneslandet och lik dessa soldater, dem man sett bildade i 30 åriga kriget och andra långvariga fäjder, då krig existerat ge-

nom krig och soldaten ansett sig ämnad endast till soldat. Men hvilken vigt national-beväringen kan hafva i landets egen politik, i försvaret för folkets fri- och rättigheter, emot despotismens soldade verktyg, det har Spanien först visat oss. I hvilken militärisk stat tror man sig icke kunna uträtta, hvad man behagar, så länge man är säker på sin stående armée, på sina soldade gardes, då de äro talrika! Hvilken role hafva icke dessa prætorianska legioner spelat i den nyare historien! Cromwells tyranni, Regentförändringarne i Ryssland, Gustaf III:s revolution 1772 och många dylika exempel bevisa, hvad dessa små militärkorps betydt. Med dem har man trott sig — och många tror sig kanske än — kunna trotsa all folkets vilja och öfvertygelse, alla lagar och rättigheter. Har man litat på dem, så har man skratat åt allt annat.

Och man har haft rätt; ty hvad förmår en oöfvad och obehäpnad folkmassa utan anförare, mot en med alla anfallsvapen väl försedd och i dem väl öfvad soldatcorps, som är van vid lydighet och kan sammanhållas och handteras efter behag? Med hundrade män, i synnerhet om de äfven hafva kanoner, jagar man för pocker folkmassor af tusendetal, hvilka också kanske just därför i tid vänjas att af soldatesken föraktas och misshandlas, att de skola lära inse sin egen svaghet och den organiserade militärstyrkans oemotståndliga öfverlägsenhet.

Hade förhållandet ännu varit det samma i Spanien, så hade garderne afgjort rikets öde. Men där har hunnit bilda sig en verklig folks-beväring; Spanska nationen är ej mer en oordentlig, radd massa, mot hvilken militär-vapen och militär-dressuren äro allt; hon har lärt sig att sjelf handtera dessa förstörande vapen, har lärt att försvara sig äfven emot hvad som nyss ansågs oöfvervinneligt. Den ständiga militärstyrkan, de under vapen beständigt stående hoparne förmå ej mer beherrska landet. Äfven medborgarens rättigheter och vilja hafva fått en väpnad organ. Och denna väpnade försvarare af lagen och folket har genast visat sig värd sin höga bestämmelse. De, som ansett allt motstånd mot den ständiga, soldade styrkan för en löjlighet, borde hafva sett dessa folkskaror, som de föraktat, nu med det orubbligaste mod kasta sig mot de gamla, väl öfvade gardernas eld, tränga dem undan, förfölja, tillfånga taga dem (vi veta väl, att några egentliga regimenter medverkade; men de voro i otillräckligt antal). Detta skulle hafva varit en hälsosam läxa.

Fruktar man, att denna magt skall missbru-

kas? att vapnen i folkets hand skola blifva farliga för regeringens rättigheter och för lugnet? Ingen erfarenhet bestyrker denna fruktan. Folket älskar lugn; dess interesse bjuder det. Endast våld och förolämpning kunna drifva folket till ytterligheter. Hvad som upprätthållit lugnet i England, äfven emot radicaler och andra orolighetsstiftare, som just predikat folkets sak, är nationalbeväringen (Yeomanry); men troligen skulle denna milice icke kunna brukas mot folket af regeringen, om hon försökte uppenbara inbrott i folkets af lagen helgade rättigheter. I Spanien är det just milicen, som hittills skyddat lugnet mot alla partiets företag, mot uproriska munkar och mot de oroligr klubbarna. Alla tecken tillkännagifva, att man misstager sig, om man anser milicen för exalterad, republikansk eller anarkisk — såsom många kanske skulle vilja kalla den. Madrids ayuntamiento har sagt konungen, att exalterade och oroliga människor visst finnas, men att de icke understödjäs, tvärtom hätas, af den stora massan, som älskar constitutionen; men icke republik eller anarki.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Enligt de från Hydra och Spetza ankomna underrättelser af d. 6 Julii, som af grekiska amiralitetet blifvit kungjorda, hafva af den stora turkiska flottan blifvit i luften sprängda: Amiralsskeppet, kalladt segerfanan, med 130 kanoner; antända: tre linieskepp, som sedermera sjönko i hafvet, emedan förskräckelse och förvirring tillbakahöllo alla Turkarnas bemödanden att släcka: sju fregatter, drifna på stranden vid Tschesme, på hvilka största delen af manskapet omkom i vågorna. Af den tredje expeditionen, som utlöpte från Constantinopel d. 4 Junii, togos 16 fartyg af Grekerne; de öfriga äro blockerade vid Tschesme, och man togade anstalter, att alldeles göra dem till intet. På detta sätt berättas öfverensstämmande underrättelser från Arkipelagen förstöringen af den stora Armadan, som skulle underkufva Grekland; Följderna af denna världshistoriska händelse kunna blifva omätliga. På Chios skyndar allt tillbaka till Asien och förvirringen skall vara gränslös. På de grekiska öarna utrustas en expedition till Candia. Med fruktan emotser man underrättelse från Smyrna och Constantinopel, där man besarar en blodig hämd af Turkarne emot de kristna. Från Odessa skrifver man, att inga nya underrättelser från

Constantinopel till sjöss ingått, i anseende till vidriga vindar. Förnt ankomna bref hade meddelat, att en Sultanens syster varit högst upbragt öfver Chios' ödeläggande; senast berättar en öfve Jassi ingången skrifvelse, att Sultanen till hennes tillfredsställelse låtit afslå Ståthållarens på Chios hufvud, änskönt Capudan-Pascha egenteligen utförde det rysliga blodbadet. Man ser häraf, hvad som förestått denne senare. Större delen af kvinnorna uti Ali Paschas Harem har redan på Stor-Sultanens befallning blifvit dränkt uti säcker. Sannolikt skall hans lagliga änka Wasilika komma att dela samma öde, sedan hon blifvit tillräckligen förhörd. — Under senaste tiden var tillförslen af kristliga slafvar på Bazaren i Constantinopel så stor, att en gosse försåltes till en Turk för en bundt lök. Så otroligt detta synes, så sant är det dock. Ingen kristen vågar mer, att under nu varande omständigheter friköpa någon slaf. — Perserne skola efter Erzerums intagande hafva framträngt ända till Trapezunt. Underrättelserna från Moldauiska gränson innehålla, att allt är lugnt i Bessarabien. Sex jägare- och tolf infanteri-regementen af Sabaniewska arméecorpsen hafva brigadewis inryckt i lägret. — Enligt säkra underrättelser från Bitolia af d. 1 Julii hade Omer Vrioni, Pascha af Janina, hvilken Chorschid-Pascha lämnat kvar i Janina, likaledes blifvit angripen och slagen af Grekerne och Sulioterne. Larissa skall ännu hålla sig, men från alla sidor rycka Greker fram. — Turkiska flottans nederlag vid Chios har gjort en obeskriflig sensation i Thessalonich och Seres; och man väntade Grekerna snart åter i Kassandra. — Turkarne på Chios hafva blifvit anfallne af en panisk förskräckelse och äro hoptals till Asien. På grekiska öarne är allt i jubel. Den 23 och 24 Junii, då underrättelsen om turkiska flottans nederlag kom till Hydra och Spetza, blefvo glädjeldar öfver allt antända, och öarne i Arkipelagen liknade ett eldhaf. Mitylene är nu försäkradt för all fara. — Flera tidningar försäkra, att Mauromichalis, Botcharis och Norrman, efter d. 18 Junii, förenade fortsatt sina operationer och Chorschid-Pascha härpå anträdte återmarchen till Larissa, sedan han öfver allt erfarit betydande förlust. Vid Larissa skall han sedermera hafva lidit ett hufvudnederlag, och endast hafva undkommit med få trupper. Detta senare fordrar likväl bekräftelse.

Spanien. Den 12 Julii uppmanade stadsrådet nationalmilisen genom en proclamation att skiljas åt och begifva sig hem, hvilket den äfven

kl. 3 eftermiddagen med glädje gjorde, sedan den under jubel till stadshuset återfört stadsrådet, som allt ifrån gardernas upror uppehållit sig ibland nationalmilisen. Några exalterade ville hindra denna milisens hemförläfnings, men utan framgång. — Konungen har till lättnad för national milisens tjänstgöring i Catalonien, uppå tillstyrkan af Statsrådet och den permanenta deputationen, och under förbehåll af de blifvande utomordentliga Cortes' bifall förordnat, att den i Augustii skola 25,000 man utskrifvas, och jemte 8 millioner Realer till kostnaden, ställas till krigsministrernas disposition. — Man påstår nu, att hertigen af Infantado blifvit sänd till Corona. — Regeringen har igenom en utomordentelig statstidning låtit kungöra Brigade-generalen Hores rapport, att karabiniererne 450 man starka, med 300 man kavalleri, gifvit sig på nåd och onåd till General Capitainen D. Thom. O'Donoju, sträckt vapen och blifvit afförde till Almodoras del Compo. Detta fälttåg har icke kostat någon droppe blod. Man försäkrar, men ganska otroligt, att de upproriskes krigscassa varit 4 millioner realer. — Af de begge gardesbataljonerne, som voro i Vicalvaro och Leganes hafva tre compagner blifvit skickade till Tarancon, tre till Ocanja och andra till Alcalá de Henares. — En till Sigüenza från skattkammaren afsänd embetsman har hos kanonikus Montero funnit tre dyrbara kyrkokärl, värda 800,000 Realer, som skulle skickats till Bayonne. — Det bekräftar sig, att general Espinosa d. 14 inryckt i Sigüenza. Enligt tidningen Universals påstående skulle Trappisten hafva antagit titel af Förste Consul i den modererade Urgelska republiken och Miralles hafva proclamerat infanten D. Carlos såsom absolut Konung. — Den 12 hafva två skepp ankommit till Cadix från Veraacruz med fyra millioner hårda piaster, 400 Suroner Indigo och 200 Sur. Cochenille. — Troshären, 1000 man stark, har vid Ronceval åter igen blifvit slagen genom Asura och Jau-regui i en tre timmars träffning; de flyende måste lämna sina starka positioner, den ena efter den andra, och kasta sig på Biscarret, hvarifrån de natten till den 17 likaledes med stor förlust blefvo fördrefne. Den 18 hade Quesada tagit sin tillflykt till högderne vid Irati, där han har ett magasin i fästet, men blef med öfvermakt angripen, och skall säkert redan hafva lämnat fästet i sticket. Han hade detacherat ett band af 100 Biscayer till Guipuscoa, där de i Aspeilea upväckte en resning, som likväl genast blef dämpad genom garnisonen från Tolosa i förning med milisen. Spaniens öden tyckas i detta ögonblick

hvila i en stor mans händer. General-Capitainen i Madrid, General Morillo, Grefve af Carthagena, i begynnelsen af gardernas upror utaf Konungen utnämnd till chef för garderna, förenar med dessa begge embeten tillika tills vidare, i anledning af Hr. Martinez' de S. Martins sjukdom, landshöfdingebeställningen. Denna stora makt i en hand ville de exalterade finna stridande emot författningen, och af denna anledning förhindra nationalmilisen hemförläfvande; men deras bemödande blef, såsom redan sagdt, fruktlöst.

Frankrike. Den 27 Juli declamerade Hr. Constant i de deputerades kammare, fastän förgäfvets, emot de i 15 kapitlet af inrikes budgeten för speciella utgifter upförda 2,200,000 f:es, emedan de voro bestämda för hemliga policien; och general Demarçai frågade vid krigsbudgeten öfver de anslagne 1,588,000 f:es för central-förvaltningens utgifter: Hvad skall arméen? Hvarken Piemont eller Schweiz, Nederländerna, Preussen eller Spanien skola angripa oss ensamma; men emot minst 500,000 man, hvarmed coalitionen kan falla Frankrike, är det allt för svagt, då det endast i närvarande tillstånd kan upställa 188,000 stridande. Det vore således smärtande, att tänka, att arméen vore bestämd emot inrikes fiender.

Brasilien. Den 20 Maj afgaf senaten i Rio Janeiro i folkets namn en Representación till H. K. H. Prins-Regenten, hvari väl icke yrkas en fullkomlig söndring af Brasilien från Portugal, men dock fordras en fullkomlig, så väl administrativ som legislativ oafhängighet. I denna föreställning yttrar sig icke allenast en stark känsla för sjelfständigheten, utan äfven här och där ett bittert upräknande af det ferslutna. Trenne seklers smärtande erfarenhet, under hvilka Brasilien endast varit till för Portugal, anföres såsom en grund mer för den framställda fordran, ehuru litet den nu varande constitutionella regeringen i Portugal, dess villfarelser i hänseende till Brasilien må vara så stora som hälst, kan ansvara för den gamla styrelsens fel. — Prinsens svar var: Jag är underrättad om folkets i Rio Janeiro önsknings, och så snart jag erfarit de andra provinsernas, antingen genom Cameras eller deras general-procuratorer, skall jag genast rätta mig efter folkets önskan. Den 23 Maj tillkännagaf deputeraden för provinsen Rio grande, Franc. Xav. Ferreira, i ett tal till Prins-Regenten, sitt bifall till senatens föreställning.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

Måndagen den 19 Augusti.

Uplysningar om det tillämnade Weners-Ångfartyget.

Hvar och en, som haf upfattat och interesserat sig för idén om en lättad communication mellan Stockholm och Westerhafvet, medelst ångbåtsfart på Mälaren och Wenern, och som redan öfver ett år sett den idéen så lyckligt utförd i förstnämnde sjö, bör önska att känna, om och huru företaget med Wenersfartyget lyckats. Att det icke är färdigt, känner man nästan allmänt; men orsakerna till dröjsmålet äro ännu en hemlighet för många. En fullständig framställning af förhållandet torde således vara välkommen. En af företagens uphofs-män, Hr. Major Jac. Forssell, har i Götheborgs Posten för d. 2 dennes därom infört en förklaring, hvarar vi vilja göra utdrag.

Man vet, att machineriet till Weners-ångfartyget skulle förfärdigas af Dir. Stawford vid Höganäs, efter modell af det Köpenhamnska ångfartyget Caledonia. Hr. S. åtog sig att förfärdiga machineriet för högst 9000 R:d b.co. "Hjulens hastighet (vi anföra Hr. Forssells egna ord) skulle blifva 1300 fot i minuten, då Pistonen borde göra 35 a 36 slag på samma tid m. m., och om icke allt detta inträffade efter uträkning begärde Hr. Stawford icke något arvode för sitt besvär. Hvad tiden angick förbandt sig Hr. St. hafva Machinerne fullkomligt färdige, inpassade i fartyget d. 1 Aug. 1821, så vida ej oförutsedde händelser inträffade, men desse hafva tyvärr blifvit alltför många och däribland isynnerhet kettelpåtarnes sena ankomst, som gjorde ett väsendtligt hinder, dock tror jag större delen af modellerne voro färdige vid nämnde tid."

"Sedan det därför icke blef möjligt få hvarken fartyg eller maskineri i ordning förledit år, var Direction omtänkt att första vårdag hafva det i gång, hvarföre icke något hinder numera borde kunna upstå. Den begärde i sådan afsigt af Hr. St. veta bestämd tid, när machinerierne kunde vara färdige till inpassning i fartyget och erhöill försäkran att vid slutet af Mars skulle allting vara i ordning. Den mest trägena korrespondans underhölls ständigt och Direction sökte på allt uptränk-

ligt sätt animera Dir. St. till drift och verksamhet. För att med egne ögon se hvad som var uträttadt, reste jag i slutet af Februari sjöledes till Helsingborg, uppehöll mig der till d. 14 Mars och gjorde hvad i min förmåga stod för att forcera arbetet, som hittills hade gått ganska lamt. D. 7 April afgick jag med fartyget från Götheborg, inträffade d. 10 i Helsingborg och fann till min högsta ledsnad ännu icke en enda pjes riktigt färdig till inpassning. Här var således för mig icke annat att göra än med yttersta lit drifva arbetet och söka vinna tiden. Som Helsingborg saknar all hamn, nödgades jag förlägga fartyget till Landscrona och afsända machineriet efter hand som det blef färdigt i små båtar dit; ett ganska besvärligt och äfventyrligt företag med så svåra tunga pjeser, men här fanus icke annat parti att taga. Icke förr än d. 30 April kunde sista lasten af gjutgods m. m. afsändas till Landscrona. Härstädes fortsattes sedermera det myckna återstående arbetet i synnerhet smiden samt börjades genast med inpassningen. Den enda tillfredsställelse jag ägde för all min möda och kostnad var, att höra så väl Hr. St som dess folk från Höganäs ständigt försäkra, då jag yttrade något tvifvel att machineriet kunde möjligen misslyckas eller ej gå väl "att sådant vore minsta frågan blott vi blevo färdige, gå skulle det nog!" och då jag många gånger för Hr. St. förklarade att jag fruktade det de korta vefvarne utan utvexling eller svänghjul icke skulle förmå drifva de stora vattenhjulen med den kraft som var kalkulerad, erhöill jag alltid det besked att vefvarne voro tillräckligt stora, och att genom de längre vefstänger vi hade i jämförelse mee hvad Hr. Owen brukar, skulle bättre gång samt lika mycken kraft och hastighet vinnas *).

*) Jag bör uplysa att der är 2:ne ångmaskiner för en panna. Vefvarne äro gjutne i sjelfva axeln samt ställda i 90° vinkel från hvarandra, i dessa fattar väfstängerna direct utan utvexling. Hela väfvens längd är icke mer än 1 fot och då stödpunkten för Ballans (Beam) axeln sitter på midten af Beamerne blir Pistonens slag eller rest icke mer än 2 fot. Att dessa dimensioner äro alltför små, deri tror jag felet ligger. Hvilken förfärlig kraft skall icke fordras att med desse 1-fots vefvar drifva omkring de stora 12 fots 4 tum vatten-

Ändligen efter ett onphörligt forceradt arbete, under Dir. St. egna ögon, som mest hela tiden vistades i Landskrona, och af dess egne smeder och Machinister från Höganäs, blef d. 10 Junii machineriet så vida färdigt, att försök kunde göras; och en omständligare beskrifning haru detta tillgick, är nödvändigt för att gifva ett rätt begrepp om arbetet, helst som Hr. St. efter 6te veckas repeterade försök, som alla misslyckats, ännu påstår att machinerierne äro ganska bra, att ingenting felar mer än blott slitning, och att konstruktion är efter den bästa som finnes på Clydeffoden."

"Wid första eldningen d. 11 Juni var omöjligt få något af Machinerne i gång, och efter mycken fundering underrättade en af Machinisterne Dir. St. att han glömt gjuta bottnar emellan öfre och undre Inventilerne, utan voro Rören lemnade öppna häremellan, så att ångan icke kunde röglaras. Detta hjälptes genom Jernplåtar, som lades emellan skarvarne, ehuru en stor olägenhet yppades, då 6 så kallade flanser eller skarvar, som voro kittade med Jerncement, måste bräckas upp och som var ganska svårt sedermera få tätta igen."

"D. 12 Juni sattes Machineriet åter i gång och utan att skoffarne påskrufvades skulle försök ske om det kunde gå. Härvid bör jag upplysa huru styrelseverket är inrättadt. Det är icke den sinnerika uppfinningen så kallad Ecliptical Motion, utan gamla metoden med så kallade handyears som här regleras af Luftpumpstången, hvilken icke gör mer än 1 fots slag, och oaktadt alla de mångfaldiga försök, som äro gjorda, har Dir. St. aldrig kommit så långt, att båda Machinerne reglerat sig sjelfve utan ha 2 man nästan alltid måst styra dem med handkraft; ett odrägligt arbete. Följden af denna dags försök blef att ena Luftpumphjertat slogs sönder derigenom att det icke var några fjedrar, som hindrade klaffarne slå helt och hållet upp, och af den hastigheten, tomma Machin hade rappade Luftpumparen vid nedgående emot de uppriktstående klaffarne, bräckte den ena och tryckte så hårdt fast hjertat, att det var omöjligt få upp det utan att taga loss hela Luftpumpen."

"På detta sätt fortsattes försöken i Landskrona dag efter annan ända till d. 9 Juli, allt i hopp och under den starkaste försäkran af Hr. St., att blott allting blef tätt och slitet skulle Machinerne ofelbart taga ut sin kraft och i konstruktion kunde omöjligens finnas något felaktigt. Än var det ena

hjulen, som sitta på ändan af axeln, med en hastighet och styrka nog för att bringa fartyget snabbt genom yttuet.

än det andra i olag, natt och dag arbetades med att få sådant rättadt, men resultatet blef nära det samma. Den största hastighet Machineriet kunde göra, var för några minuter 16 a 17 slag undan vind, men det vanliga emellan 10 a 14, och då gjorde fartyget, efter vindens beskaffenhet $\frac{3}{4}$ a $\frac{1}{2}$ Sv. mil i timmen. — Sjelfva Ångketteln eller Pannan är det enda af hela arbetet, som lyckats. Dess storlek är så tillräcklig, att den gerna kunde drifva en 40 hästars Ångmachin. Den är af ovanligt tjocka plåtar från Skebo bruk, stark, säker och brukbar för många år."

"Efter alla dessa otaliga, misslyckade försök och hvarvid Hr. St. alltid visste uppgifva några lokala fel som orsak, hvilka jag med biträde af hans eget folk från Höganäs bjöd till att rätta, följde likväl ingen förbättring i Machinerens gång, utan reser Hr. St. sluteligen till Höganäs, anmodar mig komma dit med fartyget för att derstädes begagna ännu skickligare folk, hvilka med säkerhet skulle hjälpa det felagtiga."

"Ankommen till Höganäs d. 10 Juli, såg jag icke Hr. St. på 2:ne dagar, men han underrättade mig att om folket (det var neml. samma folk jag haft förut) fick göra hvad de voro befalade till, skulle allting gå bra. Detta arbete varade till d. 20 om aftonen och bestod hufvudsakligast uti att få luftpumpshjertanen i ordning, alla inrörer lindade, och några flere små saker ändrade. Samma afton försöktes machineriet, likaledes följande dagen, men resultatet var precis detsamma som förut, icke det ringaste bättre. Efter att jag tagit intyg af närvarande folk ombord öfver machinens gång, begärde Hr. St. ännu 3:ne dagar, då han sjelf ville bestå kolen för att slita machineriet (ty annat fel kunde icke uppgifvas). Jag nödgades den första af dessa dagar resa till Helsingborg, och var således icke närvarande. Den andra arbetades hela dagen med machineriet, som gick lika dåligt som förut, utan minsta förbättring, och efter att jag examinerat de flesta och skickligaste af Höganäs machinister, som voro om bord och hvilka alla lagt hand vid arbetet och styrt machinerne, som äro af precis lika beskaffenhet med dem de ansvara och sköta vid Höganäs kolgrufva, samt de enhälligt i vittnens närvaro försäkrade mig att de icke kunde upptäcka något fel i machineriet, härrörande af otäthet, eller som de uttrycka sig, att machinen tog någon luft, trodde de det vara en ren omöjlighet, den näusin kunde få någon betydligt större kraft, än hvad den nu visade, och hvad slitningen beträffade, skrattade de deråt. Jag gaf således allt hopp förlorat, afsände fartyget till Landskrona,

satte mig i en båt och seglade hit för att med Bolaget öfverlägga hvad parti som skall tagas."

"Det tillhör mera sakkunnige än mig, att bedömma detta Dir. St. arbete, huruvida det nänsin kan upsylla sitt ändamål. Hvad som är en obestriddig sanning är, att han aldeles icke följt Bolagets föreskrift och tagit Ångfartyget Caledonia till modell, utan har ganska betydligt afvikit därifrån. Om det icke var honom möjligt inrätta Ventilerne på lika sätt (Sliding Valves) borde han åtminstone kunnat gjort allt det öfriga lika, neml. 2¹/₂ fots slag på pistonen, utväxling på hjulaxlarne, styrelseverket och mycket annat, som är aldeles olika med Caledonia, men i stället att taga en ångmaskin af Botton & Watt till modell, har han tagit en af de präktiga, som finnes vid Höganäs, och verket prisar mästaen. Misstag i principerne och kalkylerne var det Bolaget minst borde frukta för, då de gåfvo honom en gifven modell att följa. — Jag vill icke tala om arbetets utseende, ty något sämre i denna väg finnes troligen icke i Sverige, och obegripligt är, att den som kände alla lokala omständigheter så väl som Dir. St., kände hvad skicklighet, som var att påräkna vid Helsingborgs gjuteri, hvad folk och hjälp han hade att beräkna från Höganäs, skulle frivilligt åtaga sig en dylik enterpris, derigenom sätta sin egen reputation i enganska tvetydig dag, och ådraga Bolaget den största harm, kostnad och tidsförlust. — Jag bör äfven tillägga, att det är högst orätt af Hr. St. vilja kasta någon skuld på arbetsfolket; ty de hafva ju arbetat under hans egna ögon och inseende, men detta tyckes han likväl vara mycket benägen till."

(Forts. c. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Turkiet. Det bekräftar sig, att den egyptiska flottan, förenad med de tuniska, algeriska och tripolitanska eskaderna, efter en felslagen landstigning på öen Candia, dragit sig tillbaka till Rhodos, dit den Grekiska flottan följt densamma i spåren från Psara. — Äfven den folkrika öen Tenedos i Arkipelagen skall nyligen hafva försatt sig i insurrections-tillstånd. — Bref från Corfu af den 13 Julii vilja veta, att Arta blifvit intagen af General Norrmann med stormande hand. För öfrigt var det d. 27 Junii, som Chorschid Pascha inträffade i Larissa och straxt lät där fängsla flera Ayar. Genom en proclamation upfordrar han al-

la Muselmänner, att förena sig med honom, för att försvara Mæcedonien. Hans armée skall hafva sammansmält till en ganska obetydlig styrka. Enligt till Livorno ingångna underrättelser, som äfven berättar alla serskilda omständigheter af sjösegren vid Chios öfverensstämmande med de senaste underrättelserna, har grekiska flottan efter denna seger vändt sig emot Hydra och Spetza och där intagit proviant, och skyndar nu att uppsöka den egyptiska eskadern, för att tvinga den till en träffning. — Från Bucharest skrifer man under den 19 Julii: I går ankom hit en Buyuruldi från Seraskir-Paschan i Silistria, hvarigenom det tillkännagifves Boyarerne och Ständerna, att nödvändigheten fordrat, att aflägsna den härvarande Kaimakan Constantin Negri från sin post, och att Alexander Nintulesco tills vidare blifvit utnämnd i dess ställe. Ständerne skulle sedermera under öfverenskommelse med den senare besörja och förvalta landets ärender till dess en annan verklig Kaimakan blifver utnämnd. På samma tid erfor man, att Kaimakanerne i Jassi och Krajowa likaledes blifvit afsatta och kallade till Silistria. I dag bittida blef nämnde Bujuruldi offentligen upläst. Men efter kl. 11 inträffade en Tatar, och medförde den underrättelse, att Porten utnämnd Hr. Ban Gregor Ghika till Furste i Wallachiet, äfven som dylik utnämning skall ägt rum för Moldau. Denna tatar medförde en firman, i hvilken den nye furstens utnämning kungöres och Hr. Ban Barbul Wakaresko, jemte Autsar Michael Philip-peseu hafva blifvit förordnade till Furstliga Kaimakaner intill dess Hospodaren ankommer. En annan firman utnämner Dwornik Alexander Nintulesko till Kaimakan i lilla Wallachiet, och den nye Hospodaren gifver honom uppdrag, att med där varande Boyarer förvalta regerings-ärenderna. — De ottomaniska trupperne i lilla Wallachiet hafva enligt underrättelser från Starosten därstädes från d. 17 Julii förminskats ända till 1500 man. Den omständigheten, att de Grekiska brännarne seglade under Österrikisk flagga och försedde med Österrikiska documenter, hade väl i några tidigare rapporter af Turkiska officerarne på flottan (sannolikt för att minska deras fel) blifvit tillkännagifven; men efter närmare underrättelser är denna omständighet aldeles ogrundad, och erkännes äfven såsom falsk af turkiska regeringen. — Händelsen har i bulvudstaden (enligt underrättelser till d. 10 Julii) gjort vida mindre intryck än man väntat. Äfven yttrade sig vid detta tillfälle å nyo ett i turkiska national-karakteren djupt lig-gande drag, nämligen deras ovilkorliga och lugna

undergifvenhet ni missöden, som icke mer kunna ändras. I Smyrna har intrycket varit detsamma och stadens lugn sedan Grekernes och Frankernes första förskräckelse var förbi, intet ögonblick varit stördt. — Janitscharerne hade under de senast förflutne dagarne tillåtit sig grofva utsväfningar i hufvudstaden. Storherren på det högsta upretad genom deras ohörsambhet, hade utfärdat en Hatti Scherif, däri han förklarar, att han visserligen räknade sig till ära att sjelf vara Janitschar, och att alla store vid hofvet gjorde sig den största heder af att vara uptagne i denna corps, som alltid blifvit ansedd såsom kärnan af religionens, thronens, och fäderneslandets försvarare; men att han, så vida Janitscharerne vanärade sig genom handlingar, som endast ägna röfvare, mördare och mordbrännare, långt ifrån att hädanefter mera sätta sitt höga namn tillsammans med fienderna till lagen och propheten, tvärtom nu förklarades att han uphörde att föra denna titel, och, om det icke skulle lyckas Agan, att, understödd af corpsens officrare, återställa lugnet och allmänna säkerheten, skulle Storherren jemte sina begge söner lämna residenset och åt lagens fiender gifva en stad till pris, som blifvit muselmännerna till afsky och de otrogne ett föremål för förakt". Denna Hatti-Sherif har gjort en förunderlig verkan. Det djupaste lugn följde på de uproriska rörelserna, som öfver allt hade utbredt fasa och förskräckelse. Janitscharernes Aga, hans Kul-Kiaja (Lieutenant), Intendenten öfver militär-arsenalerna och Bostandchi-Baschi lågade genast i fyra afdelningar genom staden. Man räknar antalet af de sedermera af rättade, inspärrade eller förvista uproriska till emellan 4 och 5000; de, som vid arresteringen gjorde motsånd, dödades på öppen gata; bland dessa befinner sig en viss Hassan Bairaktar, som sedan längre tid genom plundring och mord utbredt ängst och förskräckelse i hufvudstaden, i synnerhet i Israeliternas kvarter. — Man har beslutat, att, om de fem Ortarne, som utgöra sätet för dessa afskyvärda oordningar, icke sjelfve utstöta hufvudupviglarne, Storherren skall göra bruk af de honom enligt Sultan Solimans förordningar tillkommande rättigheter och upplösa dessa regement. — Då emellertid de af Agan vidtagne kraftiga åtgärder fullkomligt svarat emot Storherrens väntan, så har denne, som i strängaste incognito hade besökt åtskilliga kvarter af staden, förklarar honom sin tillfredsställelse och tillika gjort honom en skänk af en präglig Handschar, som han sjelf burit i sin gördel, med dessa ord: "Du skall hädanefter heta Aga-Pascha;" en heders-titel, som af nu varande Sultanens förfäder ofta

blifvit utdelad. Vid samma tillfälle blefvo anse- nliga skänker utdelade till de förnämsta officerarne vid corpsen.

Spanien. Den nye Mayordomo, Markisen de S.ta Cruz, har i en embetsskrifvelse anbefallt de högre tjenstemännen i Kungl. slottet, strängeligen och vid sysslans förlust, att inskränka deras underhafvandes tjänster till fullgörandet af de dem föreskrifna pligter; att tillse, att de icke missbruka sin tillträdesrätt till Konungens person genom ingifvande af politiska råd, som kunna sätta Konungens välfärd i fara, utan att de snarare må till statssecreterarne och andra offentliga embetsmän öfverlåta det göromålet, att med Konungen afhandla statsärenden. De, som visa sig ohörsamme emot denna befallning, skola icke allenast förlora sin tjänst, utan äfven icke få dröja längre i Kungliga slottet. Hufvudstaden är lugn. Två compagnier, det ena af milisen, utgöra nu Konungens garde, och två artilleripiécer äro upställda utan för slottet. Patruller gå öfver allt i staden och i trakten. Den 20 Julii inryckte infanteri-bataljonen Guadalaxara, 250 man, i Madrid. Utom dess finnes där nu; Infanteri regementet D. Carlos, 800 man; tre bataljoner milis till fot, 3600 man; artilleri, 60 man och fyra piécer; kavalleri, Almanza 200, Principe 200, milis 250; lätt artilleri 80 man och 12 piécer; invalider 200 man. — Den 22 hade man den glädjen att se Konungen och de Kungliga prinsarne på promenaden. En afdelning af milis-kavalleriet gjorde tjänst vid detta tillfället. En osantlig folkmängd lät ouphörligt höra sin fröjd öfver åsynen af deras af den constitutionella frihetens tappreste försvarare omgifne Konung. — Konungen har befallt, att Landaburus änka hädanefter skall åtnjuta sin mans lön såsom pension; hennes barn skola upfostras på nationens kostnad. — Quesada försvara sitt fäste Irati, och har gifvit den namn af Den Katholska tronens fäste. Den 22 hade han åter framryckt till Aoiz: där han indref 1000 skjortor och lika många par skor af innevärnarne; vid nattens inbrytande retirerade han till Roncaldalen och var d 23; då de constitutionella inryckte i Aoiz, i Espoz, i Arcedalen.

England. Den 8 Jun. 1821 utvalde underhuset ett utskott för att afgifva berättelse däröfver, hvilka ledamöter afhuset voro i besittning af embeten eller pensioner, vare sig i civil eller militär väg, från kronans sida, och till hvilket belopp. Denna berättelse har nu blifvit tryckt.

COURIEREN

Thorsdagen den 22 Augusti.

Uplysningar om det tillämnade Weners-Ångfartyget.

(Forts. och slut fr. N:o 26.)

Det torde icke vara utan interesse att känna det Dir. St. användt på detta arbete, enligt dess egna uppgifter cirka 275 dagar, som han varit ifrån grufvau och ensamt sysselsatt med ofvannämnde ångmaskiner, hvilka, jemte resor, kostat Bolaget nära 1300 R:d Rgs. Att värdet af alla de stenkol, som åtgått blott till smidet (icke någon gjutning) utgör omkring 570 R:d, att alla de fruktlösa försöken för att få maskineriet i gång samt slitet, kostat Bolaget blott i kol cirka 600 R:d allt Rgs och att kostnaden för maskineriet genom fartygets långa uppehåll i Landscrona och Höganäs genom det att vi blefvo narrade skicka ned det till Skåne en månad förrän maskineriet var färdigt, genom de många öfverflödiga ändringar och reparationer, som ständigt ägt rum, har i stället för att Herr Stawford i kontraktet säger det "högsta kostnaden ansvarar han efter bästa kalkyl icke kunna öfverstiga 9000 R:d Rgs och kan maskineriet göras för mindre, kommer sådant Bolaget till godo" stigit minst 3000 R:d Rgs öfver denna summa."

"Hvar god eller hvar dålig sak talar för sig sjelf. Vill och kan Dir. St. öfvertyga Bolaget att dessa ångmaskiner äro dögliga eller att de tåla minsta jemförelse med dem ombord på ångfartygen Stockholm, Yngve Frey, Upsala, Carl Johan eller Caledonia, så måste de oundvikligen först kunna bringas i gång annerlunda än som hittills skett, sedermera styra sig sjelfve och slutligen framskaffa ett så lätt och väl proportioneradt fartyg, som detta, med större hastighet än $\frac{1}{2}$ till $\frac{3}{4}$ mil i timmen i fullkomligt lugnt väder, (blåser det en Bramsegelskultie emot med någon sjö, vet Dir. sjelf att det icke kommer af stället), helst detta fartyg har större ångmaskin i proportion än något af de som ännu finnas i Sverige. Afven torde man fordra det maskineriet skall hålla. Intilldess att detta det bästa försvaret och bästa beviset på skicklighet och duglighet visas Bolaget och Allmänheten, torde Tit. St. få rätt svårt att finna några skäl, som kunna ändra opinionen, och må han afven förkåta mig

att, sedan jag varit nog olycklig i 4 månaders tid gjort bekantskap med dess talanger och grundlighet, dess sätt att sköta arbeten, dess nit och verksamhet för uppfyllandet af ingångne förbindelser, det jag rent af tvillar på möjligheten af ett sådant bevis från hans sida, ehuru mycket det skulle glädja mig, om jag blefvo misstagen."

Af dessa uppgifter ser man således, att man icke snart torde få vänta sig den stora planen för communication mellan Stockholm och Götterborg utförd i dess helhet. Wenersfartyget lär vara att hifförvänta, för att hos Hr. Owen förses med maskineri. Om han har något sådant färdigt att genast insättas, kan vara det högsta tvifvelsmål underkastadt; och man får vara ganska nöjd, om fartyget nästa år, vid första öppna vatten, är färdigt att uppfylla sin bestämmelse. Det tyckes oss emedlertid, såsom skulle det icke vara utan uträkning, om något af de här i Stockholm redan befintliga ångfartyg ginge till Götterborg, för att, under afväktan, att det för resorna på Götter elf och Wenern enkom bestämda fartyg blifver färdigt, företaga gylika resor och likasom försöka, huru företaget lofvar att lyckas,

I sammanhang härmed kan man ej underlåta att nämna, att ett nytt ångfartyg, Föreningen kalladt, som under sistl. vår hitkom från Carls-crona, där det är byggt, och sedermera legat vid Hr. Owens gjuteri på Kungsholmen, för att få sitt maskineri inpassadt, är så nära färdigt, att profsegling i dessa dagar lär komma att företagas. Detta fartyg är troligon det med mesta bekvämlighet och omsorg, ja kanske pragt, iurättade af alla, som i Sverige hittills blifvit byggda. Dess structure lofvar en snäll seglare, i fall maskineriet väl lyckas, och därom har man ingen anledning att tvilla, då det är förfärdigadt af samma, genom så många försök redan erfarna, konstnär, som insatt ångmaskiner i Yngve Frey, Stockholm och, med ett ord, alla ännu existerande svenska ångfartyg.

Ytterligare om den bortskänkte Juden:

På det allmänheten må se handlingarna full-